

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Andra Kammaren. N:o 42.

Onsdagen den 11 maj.

Kl. 7 e. m.

1.

Herr talmannen anmälde till fortsatt föredragning det af lag-*Rör. förslag till* utskottet i dess utlåtande n:o 48 framlagda förslag till lag angående *lag angående* sparbanker, dervid i ordningen först förekom § 2, som hade följande *sparbanker* lydelse: *m. m.*

Till grundfond för sparbank skall, på sätt och under vilkor i 5 och 18 §§ sägs, tillskjutas ett belopp af minst två tusen kronor; dock att Konungens befallningshafvande må, der särskilda omständigheter dertill föranleda, medgifva, att grundfonden sättes till lägre belopp.

Stiftare af sparbank skola vara välfrejdade svenske medborgare till antal af minst tjugu.

I fråga härom anförde:

Herr Lilienberg: Jag antager, att kammaren icke genom det beslut, som på förmiddagen fattades, vill fränsäga sig rättigheten att i föreliggande lagförslags särskilda bestämmelser göra de ändringar och rättelser, som kunna vara af nöden, och jag skall därför yttra mig något om den nu föredragna paragrafen.

Den i denna paragraf gjorda bestämmelsen, att vid stiftande af sparbank skall tillskjutas en viss grundfond, synes mig vara till hinder för nya sparbankers bildande. Det har hittills gått mycket väl för sig att inrätta sparbanker utan att grundfond har tillskjutits. Dertill kommer, att beloppet af grundfonden göres beroende på Konungens befallningshafvandes bestämmande. Det beror nemligen helt och hållet på Konungens befallningshafvande, om grundfonden skall vara 2,000 kronor, eller om den får vara något under.

Jag hemställer därför, att första stycket af denna paragrafs bestämmelser om grundfonden måtte utgå, så att paragrafen i stället er-

Rör. förslag till häller följande lydelse: *Stiftare af sparbank skola vara välfrejdade svenske medborgare till antal af minst tjugo.*

sparbanks

m. m.

(Forts.)

Herr Falk: Jag tog mig redan i förmiddags friheten fästa kammarens uppmärksamhet på det, enligt mitt förmenande, origtiga uti lagutskottets behandling af denna paragraf, i det utskottet åt Konungens befallningshafvande inrymt rätt att medgifva en lägre grundfond än 2,000 kronor. Nu har den föregående talaren, som reserverat sig mot hela lagen, föreslagit att hela första stycket i denna paragraf, hvilket handlar om grundfonden, skall utgå. Jag ber då få fästa hans uppmärksamhet på, att bildandet af nya sparbanker, med bibehållande af stadgandet att sparbanks tillgångar icke få understiga sparbanksinsätternas medel, gifvetvis medför, att någon annan än insättern måste vidkännas de kostnader, som äro förenade med bildandet af en sparbank. Det skall till exempel finnas räkenskapsböcker, formulär, motböcker etc., och hvem skall betala allt detta, om ingen grundfond finnes? En sådan är därför, enligt mitt förmenande, alldeles nödvändig. Härtill kommer också, att det belopp, hvartill grundfonden blifvit föreslagen, ingalunda kan anses för högt, snarare tvärtom, för så vidt sparbanksinsättern redan från början skola hafva någon garanti för att de insatta medlen icke komma att skingras. Det är icke numera såsom förr i dessa sparbanksförhållanden. Behovvet att bilda nya sparbanker är långt ifrån detsamma nu som det var innan postsparbanken bildades. Nu finnes nästan i hvarje socken tillfälle för allmänheten att insätta sina besparingar i postsparbanken, och det kan således hädanafter icke vara att antaga inrättandet af sparbanker på andra ställen, än der ett så pass lefvande intresse för en ny sparbank gifvit sig till känna, att det finnes menniskor, som äro villiga att, så att säga, kläda skott för densamma.

Beloppet är nu satt så lågt, att jag icke kan finna det vara någon idé att medgifva Konungens befallningshafvande rättighet att sätta det lägre. Jag skall således, herr talman, be att få yrka, det den nu föredragna paragrafen måtte erhålla den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelsen, och att således det af utskottet gjorda tillägget må utgå.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: I afseende på grundfonden ansluter jag mig till den föregående ärade talarens mening. Kongl. Maj:t har föreslagit 2,000 kronor såsom ett minimum för grundfonden. Utskottet har bibehållit samma siffra, men gjort det tillägget, att beloppet må kunna nedgå, derest Konungens befallningshafvande finna omständigheterna dertill föranleda. Komiterades förslag innehöll, att grundfond skulle stiftas, men att stiftarne icke under några förhållanden hade att påräkna någon ränta på sina tillskjutna belopp. Denna bestämmelse ändrades af Kongl. Maj:t, emedan jag för min del ansåg billigt, att stiftarne borde hafva utsigt att erhålla åtminstone någon ränta å de tillskjutna beloppen, exempelvis icke öfverstigande 5 procent, derest sådana förhållanden i afseende på grundfondens och reservfondens inbördes ställning till hvarandra inträdde, som i 15 och 18 §§ omtalas och hvarom jag nu icke behöfver yttra mig. När således stiftarne hafva att på-

räkna ränta på det tillskjutna beloppet, synes mig denna omständighet utgöra ett ytterligare skäl att icke ifrågasätta gundfondens minskning.

*Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.*

(Forts.)

Herr Wester: Herr Falk har redan angifvit de skäl, som tala för bibehållandet af stadgandet om grundfonden, och dessutom har derom yttrats så mycket under förmiddagens debatt, att jag icke anser mig behöfva ingå i några närmare detaljer i detta hänsende, utan inskränker mig därför att påyrka, det stadgandet om grundfond bibehålles.

Hvad beträffar det af utskottet gjorda tillägget, att Konungens befallningshafvande skulle, då särskilda omständigheter dertill föranleda, kunna medgifva, att grundfondens belopp sättes lägre än 2,000 kronor, så medgifver jag fullkomligt, att lagförslaget icke blifvit förbättradt genom detta tillägg. Men inom utskottet gjorde sig gällande den meningen, att ett fastställande af 2,000 kronors grundfond kunde göra det mycket svårt och på vissa ställen kanske rent af omöjligt att bilda sparbanker, och då utskottet på intet sätt ville försvåra, utan tvärtom underlätta uppkomsten af sådana banker, så intogs den bestämelsen, att Konungens befallningshafvande, der omständigheterna så påfordrade, skulle kunna nedsätta grundfondens belopp under 2,000 kronor.

Detta stadgande har således blifvit tillagdt för att bereda en lättnad för sparbankerna. Men vill Andra Kammaren taga bort det, så kan jag försäkra, att utskottet icke skall hafva någonting deremot. Då jag emellertid tror, att de åsigter, som inom utskottet gjorde sig gällande hos ledamöterna från denna kammare, hafva målsmän äfven här, anhåller jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Gumælius: Det ser ut, som om hvarken utskottet eller den komité, som behandlat denna fråga, haft sig bekant ett sätt för bildandet af sparbanker inom Örebro län, som synes mig vara ganska naturligt och lämpligt, och detta oaktadt såväl inom utskottet som i ifrågavarande komité suttit en tjänsteman från Nerike. Örebro sparbank, som har insatta medel till ett belopp af 6 millioner kronor, har erbjudit de kommuner inom länet, som icke förut hafva egen sparbank, att, om de så behaga, inom sig bilda afdelningar af Örebro sparbank.

Hufvudkontoret tillhandahåller afdelningskontoren blanketter och formulär, betalar deras postporton och öfriga omkostnader, men afdelningskontoren få för öfrigt skötas såsom ett kommunalt förtroendeuppdrag. Då ett afdelningskontors rörelse vuxit så, att det kan så att säga stå på egna fötter, brytes det ut ur länssparbanken och tager af sina samlade medel ut 40, 50 eller 60 tusen kronor, allt efter som det kan anses lämpligt, samt bildar en ny sparbank inom sin kommun med detta kapital såsom rörelsemedel.

Detta synes mig vara ett mycket naturligt sätt att gå till väga, men jag vet icke, om det praktiserats så inom andra län. På detta sätt borde det dock, enligt mitt förmenande, gå till inom alla de län, der en tillräckligt stark centralsparbank finnes, som kan vara villig

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

att medverka till nya sparbankers bildande. Det synes mig deremot icke lämpligt att, när dessa afdelningskontor hålla på att samla fonder på exempelvis 50,000 kronor för att få egen sparbanksrörelse i gång, hvarvid de anse sig kunna lefva på skillnaden mellan in- och utlåningsräntan, då säga till dem: ni skall först inom kommunen sammanskjuta 2,000 kronor, för hvilka ni icke får någon eller åtminstone en mycket låg ränta, innan den nya sparbanken får öppnas. Härigenom skulle säkerligen sparbanksväsendet hämmas.

I detta lagförslag finnes, såsom i allt annat, en blandning af godt och ondt. Den här bestämda summan för grundfonden af 2,000 kronor är löjligt liten för somliga orter, men kan vara oläglig nog för andra, och det synes mig därför, som om hela denna bestämmelse om grundfonden utan olägenhet kunde tagas bort ur lagen. Jag instämmer sålunda med lagutskottets vice ordförande i hans yrkande, att första stycket af § 2 måtte utgå, och paragrafen alltså erhålla endast följande lydelse: stiftare af sparbank skola vara välfrejdade svenske medborgare till antal af minst tjugu.

Jag vågar påstå, att, när en kommun, på sätt jag nyss vidrört, fostrat upp sina medlemmar till sparsamhet, samlat i länssparbanken ett kapital — säg 50,000 kronor — och tager ut dessa medel för att bilda en egen sparbank, är denna sparbank byggd på sundare grund än den sparbank, som bildats derigenom att ett större antal personer skjutit tillsammans 500 eller högst 2,000 kronor till grundfond för en sparbank, som sedan annonserar att den emottager medel, men hvarken har penningar att låna ut eller får in några, under det att den andra sparbanken deremot visserligen icke har någon grundfond, men anlitas af både insättare och låntagare.

Jag yrkar därför, att första stycket i paragrafen må utgå, så att andra stycket kommer att utgöra § 2.

Herr Erickson i Bjersby: Om det af lagutskottet gjorda tillägget till Kongl. Maj:ts förslag icke innebär någon förbättring, utgör det åtminstone icke heller någon försämring af förslaget. Meningen med tillägget är naturligtvis att underlätta uppkomsten af sparbanker. Det kan nemligen finnas orter med mindre utveckladt näringslif och ringare kapitaltillgång, der 2,000 kronor är ett så stort kapital, att det är svårt att få i hop denna summa i och för en sparbanks bildande, och då har utskottet, på det att bildande af sparbanker äfven på dylika orter icke må försvåras, velat åt Konungens befallningshafvande inrymma rättighet att, der särskilda omständigheter dertill föranledde, bestämma grundfonden till lägre belopp än det af Kongl. Maj:ts förslagna. Ett tillägg i sådan riktning kan väl icke sägas vara någon försämring af lagförslaget. Och om den förste talarens påstående, att bestämmelsen derom, att vid en ny sparbanks bildande skall tillskjutas ett visst belopp, är hindrande för uppkomsten af dylika inrättningar, har ju detta hinder i någon mån undanröjts genom utskottets förslag, enligt hvilket Konungens befallningshafvande skulle äga rätt att bestämma grundfonden till lägre belopp än 2,000 kronor, men icke till högre.

Jag tror sålunda, att den ändring, som utskottet i detta fall vidtagit, är fördelaktig i synnerhet för de orter, der endast små sparbanker kunna komma i fråga att bildas, och jag yrkar därför också bifall till utskottets förslag.

Rör. förslag till lag angående sparbanker m. m.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talman till proposition upptagit de olika yrkandena, godkändes paragrafen med den lydelse, som af utskottet föreslagits.

§ 3.

Godkändes.

§ 4 var så lydande:

I reglementet skall uppgifvas den benämning, hvarunder inrättningen kommer att drifva sin rörelse. För utmärkande af rörelsens beskaffenhet må ej annat uttryck än sparbank användas.

Ej må, der icke Konungen annorlunda förordnat, annan penningeinträttning än sådan, hvarom i 1 § förmäles, drifva sin rörelse under benämning af sparbank. Sker det, eger Konungens befallningshafvande föreskrifva rättelse.

Efter uppläsandet häraf anförde:

Herr Lindgren: Herr talman! Med anledning af mitt anförande på förmiddagen meddelade grefve Hamilton sin åsigt om, huruledes de af mig berörda förhållanden skulle kunna nöjaktigt ordnas; och jag är honom tacksam för dessa upplysningar, i synnerhet om de vid tillämpningen vinna vederbörande myndigheters bifall och godkännande. Jag är dock rädd, att styrelserna för de olika sparbankerna i landsorten komma i ganska stort bryderi, då de snart nog måste börja att omarbete sina gamla reglementen och derå söka fastställelse. Nämnde talare medgaf, att det slags sparbanker, hvarom jag talade på förmiddagen, högst obetydligt, om ens något, äro berörda i föreliggande betänkande. Så är också förhållandet med den sparbank, hvarom jag nu ber att få säga några ord.

Sista stycket i nu upplästa paragraf innehåller nemligen, att der Konungen ej annorlunda förordnat, må icke annan penningeinträttning än sådan, hvarom i 1 § förmäles, drifva sin rörelse under benämning af sparbank. Går jag till komiténs motiv till detta stadgande, finner jag der det yttrandet: »Att med de i paragrafens senaste stycke föreskrifvade orden: 'der icke Konungen annorlunda förordnat' afses post-sparbanken, behöfver knappast påpekas.» Nu har jag emellertid själf sett ett reglemente för sparbanken i staden Vestervik, utaf Kongl. Maj:t fastställt den 2 februari 1847, enligt hvilket reglemente den vinst, som kan af rörelsen uppstå, tillfaller aktieegarne, en bestämmelse, som tydligen står i strid med stadgandet i denna paragraf. Huru aktieegarne i denna sparbank skola förhålla sig gent emot den nya lagen, torde väl äfven vara ganska ovisst. Kongl. Maj:t har fast-

Rör. förslag till ställt reglementet, men komitéen är utaf den åsigt, att dylik sparbank ej afses i det undantag från 1 §, som här är i fråga. Jag skall icke göra något yrkande, men jag har velat påpeka detta, som det förefaller mig, ganska egendomliga förhållande.

lag angående sparbanker m. m.
(Forts.)

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Herr talman, mine herrar! Jag vill icke här pröfva något speciellt rättsfall inför kammaren, men det synes mig påtagligt, att den vinst, hvaraf delegarne vid tillämpningen af det reglemente, som den senaste talaren omnämnde, kunna komma i åtnjutande, tillfaller dem såsom en förhöjd ränta, som tillgodoräknas delegarne årligen, derest sparbankens tillgångar sådant medgifva. I 1 § af den föreliggande lagen är stadgadt, att stiftarne eller desses rättsinnehafvare ej må ega rättighet att tillgodonjuta andel i vinsten; men delegarne, d. v. s. alla insättarne i sparbanken, det är något annat än stiftarne. Jag kan således i detta fall icke föreställa mig annat, än att delegarne kunna komma i åtnjutande af andel i vinsten just såsom en förhöjning i räntan å deras å sparbanksbok insatta medel, derest nemligen bankens tillgångar sådant medgifva. Så uppfattar åtminstone jag för min del saken.

Vidare yttrades ej.

Paragrafen godkändes.

§§ 5 och 6.

Godkändes.

§ 7 var så lydande:

Vården om sparbanks angelägenheter tillkommer dels så kallade hufvudmän, som skola representera insättarne och såsom öfverstyrelse öfvervaka sparbankens förvaltning, och dels en förvaltande styrelse.

Hufvudmännen skola till ett antal af minst tjugu och högst femtio utses genom val på sätt reglementet föreskrifver; dock att stiftare af sparbank må kunna i reglementet förklaras för hufvudmän.

Uti en i sparbanken förvarad liggare skall hvarje hufvudman, der han åtager sig uppdraget, egenhändigt inskrifva sitt namn.

Rätt att deltaga i hufvudmäns öfverläggningar, val och beslut må genom reglementet kunna tillerkännas dem, som lemnat penningbidrag till bildande eller förstärkande af sparbankens grundfond eller reservfond. Vid utöfning af nämnda rätt bära de lika ansvarighet som hufvudmän.

Hufvudmännen, hvilka skola en gång hvarje år kallas till ordinarie sammanträde, ega dervid att utse ej mindre ledamöter i styrelsen än äfven revisorer för granskning af sparbankens förvaltning, att besluta om ansvarsfrihet för styrelsen eller om den åtgärd, som, derest ansvarsfrihet nekas, skall vidtagas, samt att afgöra fråga, som kan väckas om användning af det i 15 § omförmälda öfverskott å reservfond; och hafva hufvudmännen i öfrigt att fatta beslut i ärenden, hvilka enligt

reglementet tillhöra deras handläggning. Hufvudman, som tillika är styrelseledamot, må ej deltaga i val af revisorer eller i beslut angående ansvarsfrihet för styrelsen.

Hufvudmän och styrelseledamöter skola väljas för viss tid och revisorer årligen.

Styrelsen handhafver den omedelbara ledningen af sparbankens verksamhet och eger att i alla mål tala och svara för sparbanken, så ock att besluta i frågor, hvilkas afgörande icke är hufvudmännen förbehållet.

Ej må hufvudman eller styrelseledamot i sparbank vara tjänsteman i samma sparbank, der icke med afseende å särskilda förhållanden sådant i reglementet uttryckligen medgifves.

Ordet begärdes af

Herr Lundberg, som yttrade: Då jag anser ytterligare sparbankslagstiftning vara af behovet påkallad, har jag röstat för bifall till 1 § i förevarande förslag. Men i afseende på nu föredragna paragraf får jag anmärka, att första stycket deraf synes innebära den i komiterades förslag uttalade, men sedan, väl på grund af yttrande inom högsta domstolen, öfvergifna föreställningen, att insättarne borde anses såsom delegare i sparbank. Helst hufvudmän skola finnas, innan någon insättning kan ske, må väl icke vara riktigt bestämma, att hufvudmännen »skola representera insättarne», utan lära nog hufvudmännen med större skäl böra betraktas såsom representanter för dem, som stiftat sparbanken eller lemnat bidrag till dess grundfond. Dessa torde väl ock i allmänhet komma att i sparbanksreglementen upptagas såsom hufvudmän, och då med lika ansvarighet som hufvudman de, som lemna bidrag till förstärkande af sparbankens grundfond eller reservfond, skulle ega att med lika rätt som hufvudmännen deltaga i öfverläggningar, val och beslut, anser jag, att det fjerde stycket uti förevarande paragraf rätteligen bort utgå, enär det väl icke lärer vara meningen, att sådan rätt lika med hufvudmän skulle kunna tillerkännas personer utöfver det antal, som är bestämdt såsom det högsta för hufvudmän i en sparbank.

Beträffande hufvudmännens årliga ordinarie sammanträde tror jag, att det varit lämpligt, om i lagen stadgats, att ett sådant sammanträde borde hållas på i reglementet bestämd tid eller efter kallelse; och om antalet af sparbankens hufvudmän komme att utgöras af endast 20 eller ett par deröfver, men en direktionslag kan bestå utaf 9 personer och dertill möjligen 3 suppleanter, samt då det ofta är svårt att vid hufvudmännens allmänna sammanträden få tillsammans mer än möjligen omkring hälften deraf, anser jag det icke borde finnas otillbörligt, om, i fall ett beslut fattats af 3 eller 4 eller några direktionsledamöter, de öfriga 5 eller 6 skulle få deltaga uti fråga om beviljande af ansvarsfrihet för ett beslut, hvartill de icke medverkat. Jag tror därför, att det varit opåkalladt att uti lagen införa den föreskrift, som i detta hänseende förefinnes, och sådan hade icke heller i komiterades förslag upptagits.

Det lär väl vidare vara gifvet, att sparbankens talan må bevakas

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Rör. förslag till af dess diréktion, och derfor hade väl ett stadgande derom icke behöft lag angående införas i lagen. Men deremot hade det varit önskvärdt, om i lagen sparbanker blifvit stadgadt, att en sparbankens tjänsteman, kamrerare eller ombudsman, egde att bevaka och föra sparbankens talan, hvarom, då bestämmelse härutinnan saknas i lagen, det nog kan uppstå tvist, och (Forts.) vet jag, att sådan verkligt förekommit.

Med stöd af de anmärkningar jag gjort, hade jag önskat hemställa om återremiss af den förevarande paragrafen, men då tiden för Riksdagens sammanvaro redan så långt framskridit, att endast obetydligt deraf återstår, anser jag mig icke böra nu framställa något yrkande.

Vidare anförde:

Herr Petersson i Hamra: I mom. 3 af förevarande paragraf anser jag ett tillägg böra göras. Jag finner nemligen det stadgandet något knapphändigt, att »uti en i sparbanken förvarad liggare skall hvarje hufvudman, der han åtager sig uppdraget, egenhändigt inskrifva sitt namn». Jag kan icke riktigt fatta, hvilken förbindelse det kan innebära att endast inskrifva sitt namn i den der liggaren. I slutet af momentet borde mitt förmenande vara tillagda orden »och förbindelse». Då jag emellertid visst icke vill försvåra antagandet af denna lag, så vill jag icke precis yrka på att detta tillägg göres; men stadgandet synes mig dock vara något för knapphändigt affattadt.

Jag har äfven en anmärkning att framställa mot det sista momentet, deri det stadgas: »Ej må hufvudman eller styrelseledamot i sparbank vara tjänsteman i samma sparbank, der icke med afseende å särskilda förhållanden sådant i reglementet uttryckligen medgifves.» Jag vet icke, hvilken fara skulle ligga deri, att hufvudman tillika är tjänsteman. Att styrelseledamot icke bör vara tjänsteman, kan jag förstå, men det, att hufvudman tillika är tjänsteman i sparbanken, synes mig ej innebära någon fara alls. Jag skall derfor be att få yrka, att orden »*hufvudman eller*» må utgå ur det sista momentet.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Herr talman, mine herrar! Uti det 5:te momentet af förevarande paragraf heter det, att hufvudmännen ega utse ej mindre ledamöter i styrelsen än äfven *revisorer*, och under sådana förhållanden synes det ej vara lämpligt att, såsom den senaste talaren nämnde, hufvudman finge ingå i styrelsen, då han sjelf enligt denna bestämmelse får vara med om att utse revisorer.

Hvad åter beträffar skyldigheten för hufvudman att skriva sitt namn i liggaren, der, enligt stadgandet i mom. 3, hufvudmannens namn skola inskrifvas, så skulle detta ske derfor, att han dermed angäfvde, det han vore hufvudman och derigenom underkastade sig de förpligtelser och bestämmelser, som lagen och reglementet stadga, utan att derfor alla dessa bestämmelser behöfde i liggaren uppsättas eller någon särskild förbindelse underskrifvas.

Herr Gethe: Herr talman! Den nu upplästa paragrafen har en bestämmelse i andra stycket derom, att »hufvudmännen skola till ett

antal af minst tjuogu och högst femtio utses genom val på sätt reglementet föreskrifver». Jag kan för min del icke inse, hvarför det varit nödvändigt att bestämma en maximisiffra; jag föreställer mig, att det varit nog med en minimisiffra och att man åt de särskilda sparbankerna bör öfverlemnade att i sina reglementen taga in alla speciella bestämmelser. Då det nu tillika är fritt för hvarje sparbank att bestämma det sätt, hvarpå dessa hufvudmän skola utses, så kan jag icke finna, att det i något afseende skulle lända till skada, om man öfverlemnade åt de särskilda sparbankerna att i sina speciella reglementen bestämma högsta antalet hufvudmän. Jag föreställer mig nemligen, att uti vissa mindre sparbanker man skulle kunna nöja sig med ett lägre antal; men det kan finnas större sparbanker, der man, just för att få hufvudmännens sammanträden talrikt bevistade, anser nödvändigt att hafva flere än 50 hufvudmän eller principaler, som det också heter. Någon skada kan, enligt mitt förmenande, icke vållas derigenom, att man lemnar fritt åt de särskilda sparbankerna att bestämma maximisiffran, blott minimisiffran fixeras till 20.

Jag skall därför hemställa, att i andra momentet af denna paragraf — mot hvilken jag för öfrigt icke har något att anmärka — orden »och högst femtio» måtte utgå, så att momentet erhåller följande lydelse: »Hufvudmännen skola till ett antal af minst tjuogu utses» etc.

Herr Romberg: Jag har också fäst mig vid en sak i 2:dra mom. af 7 §. Jag kom nemligen att jemföra detta moment med hvad som står i 6:te mom. af samma paragraf. I § 7 mom. 2 heter det i sista punkten: »dock att stiftare af sparbank må kunna i reglementet förklaras för hufvudman», men i mom. 6 står det, att »hufvudmän och styrelseledamöter skola väljas för viss tid». Huru den bestämmelsen, att stiftare af sparbank, som naturligtvis är och förblir stiftare af sparbank och således icke är detta endast för viss tid, utan så länge sparbanken eger bestånd sådan den först blef grundad, skall kunna stå tillsammans och försonas med bestämmelsen, att hufvudmännen skola väljas för viss tid, synes mig vara något oklart. För så vidt dessa bestämmelser icke kunna låta förena sig med hvarandra, så skulle jag för min del anse det lämpligast, om man kunde fått paragrafen återremitterad. Men då tiden icke medgifver detta, vet jag icke annan råd än att låta sista punkten i andra momentet utgå. Detta torde så mycket hellre kunna låta sig göra, som det väl ändock i regeln torde blifva förhållandet, att stiftarne af sparbanker, der de ega insättarnes förtroende, komma att blifva valda till hufvudmän — det tror jag icke slår fel. Och då är ju i alla händelser den sista punkten i mom. 2 öfverflödig.

Jag skall emellertid för närvarande icke göra något yrkande i förväntan på, att man möjligen skall söka att på något sätt förklara det, som för mig vid första paseende syntys vara oförklarligt.

Herr Ola Bosson Olsson: Den nu föreliggande lagen synes icke inrymma några bestämmelser rörande frågan, huru det skall gå till, då de äldre sparbankerna skola välja hufvudmän. Jag kan lätt finna hvad som i lagen är meningen i detta fall, när det afser nytillkomna

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Rör förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

sparbanker, nemligen att det då skall vara stiftarne af sparbanken, som skola välja hufvudmän. Deremot i afseende på de äldre, redan befintliga sparbankerna, hvilka också hafva att efter viss tid till stadfästelses vinnande inlemna sina reglementen, kan jag icke förstå huru man tänkt sig det sätt, på hvilket valet af dessa hufvudmän skall ske. Men jag får väl tro och hoppas, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de olika länen icke skola godkänna de reglementen, som af de äldre sparbankerna inlemnas till granskning, med mindre än att det skall finnas angifven en bestämd auktoritet, som skall välja dessa hufvudmän. Jag vill emellertid ännu en gång framhålla — jag upprepar mina ord å nyo, emedan jag såg att herr finansministern var i samtal med en person och således antagligen icke hörde hvad jag då nämnde — att jag mycket väl förstår att, då det är fråga om tillkomsten af nya sparbanker, det är stiftarne som välja hufvudmännen, men att beträffande de äldre, de nu befintliga sparbankerna, om hvilka det visserligen här bestämmes, att de inom viss tid skola inlemna förslag till nya reglementen, på sätt som denna lag bjuder, det dock icke finnes någon föreskrift, huru dessa hufvudmän skola väljas. Men jag får väl förutsätta, att samtidigt med lagens utfärdande — jag förmodar nemligen, att Riksdagen antager den — några bestämmelser i detta hänseende komma att göras. Ty för att man skall kunna godkänna reglementen för de äldre, de nu befintliga sparbankerna, så skall det väl finnas några bestämmelser, huru man skall välja dessa hufvudmän, som ju skola vara de egentliga vårdarne af sparbankernas angelägenheter. Jag kan icke föreställa mig annat, än att valet måtte ske genom delegerarne i sparbanken. Ätminstone kan jag icke för min del finna något annat medel, hvarigenom valet kan på ett lämpligt sätt anordnas, eller något annat surrogat, som skulle kunna ersätta delegerarne, då det gäller att utse hufvudmännen.

I öfrigt har jag ingenting att anmärka mot paragrafen. Men jag har i det afseende jag nu nämnt velat uttala mina stora betänkligheter, så att det vid lagens utfärdande göres bestämmelser af någon mera begränsning, än som nu finnes föreslagen, nemligen för de äldre sparbankerna, som skola antaga nya reglementen.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Herr talman, mine herrar! Det är en fråga, som är mycket svår att lösa, huru denna representation skall tillkomma, som är afsedd just för att utgöra, om jag så får säga, bolagsmännen för en sparbank; och den är särskildt svår, därför att sparbankernas organisation är så högst olika. En anledning till att man enligt min tanke icke kan i en lag sådan som denna klafbinda sparbanksverksamheten genom allt för starka reglementeringar ligger deri, att en sparbank, som rör sig med många millioner — sådana sparbankar finnas, som bekant är, hufvudsakligen i städerna — och som har en helt annan klientel än en liten sparbank på landsbygden, kan med fullt fog på grund af sitt säregna arbetssätt önska att få bilda sin representation på ett helt olika sätt än den mindre sparbank, som har sin verksamhet i en landsbygd. Jag har haft tillfälle att under behandlingen af dessa frågor samtala och rådgöra med de komiterade just i denna sak, som förekom mig att vara

en mycket svårlöst knut. De komiterade hafva icke kunnat lösa den på annat sätt, än att de lemnat en temligen vidsträckt frihet åt sparbankerna sjelfva i afseende på sättet för bildandet af denna representation, och jag tror att, då en gammal sparbank nu framställer förslag till fastställelse af sitt nya reglemente, det är det enklaste och bästa, att den då framlägger förslag om huru den önskar att dess hufvudmän skola väljas och att dess representation skall tillkomma.

*Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

I förevarande afseende kan jag således ingenting annat svara, än att man har önskat att åt sparbankerna lemna så mycken frihet som möjligt att sjelfva bestämma om sin representation; så att, när en sparbank hade framställt ett förslag till reglemente, Kongl. Maj:ts befallningshafvande då helt enkelt hade att fastställa detta förslag, för så vidt det icke vore stridande mot någon paragraf i lagen. Förut hade det varit föreslaget af komiterade, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter granskning af de inlemnade förslagen till reglementen skulle ega att göra ändringar och rättelser i desamma efter godtycke. Men då man ogerna ville lägga andra band på sparbankerna än de allra nödvändigaste, så har man, som jag redan sagt, velat i detta fall lemna full frihet åt sparbankerna, blott de hålla sig inom af lagen bestämda gränser.

Beträffande den anmärkning, som gjordes af en talare här bakom mig, att stiftarne af en sparbank afgjort skulle vara hufvudmän, enär de förklarar sig för hufvudmän redan från början, så vill jag säga, att efter min uppfattning är det efter valet som de hafva rättighet att vara hufvudmän.

Herr Falk: I afseende på den af en ärad ledamot på kalmarbänken uttryckta önskan, att den i § 7 förekommande fixeringen af hufvudmännens antal till *högst 50* borde utgå, och att det således endast skulle stadgas, att antalet skulle utgöras af *minst 20*, skall jag be att få nämna att, då det först kom till min kännedom, att fråga var om fixering af antalet hufvudmän till *högst 50*, opponerade jag mig deremot. Jönköpings stads och läns sparbank hade ju för närvarande icke mindre än 130 hufvudmän, och det syntes mig besynnerligt, om man skulle göra inskränkning i nuvarande antalet. Men då fäste en af komitéledamöterna min uppmärksamhet vid, att ju större antal hufvudmän det finnes, dess mindre intresse har man att påräkna af hvar och en af dem, och att, om man på grund deraf inskränkte antalet till *högst 50*, dermed skulle vinnas att endast personer, som vore intresserade för sparbanken, mottoge kallelsen att blifva hufvudmän. Jag fann detta hans påstående bevisande, öfvergaf min föregående ståndpunkt och medgaf, att det torde vara bäst att hafva antalet hufvudmän fixerad till *högst 50*.

I öfrigt har här yttrats, att det ej vore ett lyckligt stadgande i den föredragna paragrafen, då det heter, att »uti en i sparbanken förvarad liggare skall hvarje hufvudman, der han åtager sig uppdraget, egenhändigt inskrifva sitt namn», och att det skulle vara någonting otillräckligt i detta. För min del kan jag ej finna, att så är förhållandet. Hufvudsaken är, att en person, som blifvit tillspord, huruvida han vill ingå som hufvudman, förklarar sig vara dertill benügen. Emeller-

Rör förslag till tid jag angående sparbanker m. m. har man tänkt sig att det under vissa förhållanden kunde vara behöfligt att hafva bevis på att han erkänt sig vara hufvudman, och beviset derpå har man, när han i liggaren tecknat sitt namn.

(Forts.) Sista punkten har också blifvit föremål för klander från en ärad kammarledamot. Han fann nemligen att det var högst besynnerligt, att tjänstemännen vid sparbankerna skulle vara förhindrade att vara hufvudmän. — För mig står det alldeles klart, att en sparbankstjänsteman under inga förhållanden — lika litet som en styrelseledamot — kan eller bör vara hufvudman.

Jag skall därför, herr talman, taga mig friheten att yrka bifall till § 7 oförändrad.

Herr Gethe: Jag skall yttra mig i allra största korthet. Anledningen hvarför jag begärde ordet var ett yttrande af en ärad ledamot på kristianstadsbänken, hvilket yttrande erinrade mig om förhållanden, som kunna tjena till belysning af den af mig väckta frågan. Inom södra Kalmar län, der jag några år varit sparbanksinspektör, förekomma icke få sådana banker, som bildats af kommuner med Konungens befallningshafvandes tillåtelse. Der är hvar och en på kommunalstämma röstberättigad man principal. Om en sparbank på landet skulle finna för sig fördelaktigt att bestämma i reglementet, att hufvudmän äro alla på kommunalstämma röstberättigade män, blir den absolut hindrad derifrån, om en maximisiffra finnes. Finnes deremot icke en maximisiffra i paragrafen, så beror saken på hvad sparbanken finner för godt att bestämma. Om den finner, såsom herr Falk betonat, att förhållandet blir, att ju färre hufvudmän man bestämmer, ju bättre är det, så är det icke någon konst att omändra reglementet med Konungens befallningshafvandes tillåtelse. Men friheten att handla för sparbankerna sjelfva finner jag vara dyrbar för dem och skäl att taga vara på och låta vara qvar, då ingen skada derigenom, så vidt jag kan finna, sker. Jag yrkar fortfarande att maximisiffran måtte utgå.

Herr Gumælius: Det lär icke löna mycket att säga något om någon punkt i denna lag, ty det är tydligt och klart att man, äfven med erkännande att åtskilligt kunde vara annorlunda och bättre än det är, kommer att taga förslaget sådant det föreligger, om icke af annat, så af beqvämlighetsbänsyn. Men jag må säga, att mig stöter äfven denna bestämmelse om hufvudmännen något. Det kan finnas kommuner, der man inrättat en sparbank och der man har svårt att kunna få 20 hufvudmän. Det kan vara svårt att få 20 sådana, hvilka man tänkt sig skulle vara andra personer än stiftarne, ehuru stiftare kunna få vara med der också. Vidare skola styrelseledamöterna och tjänstemännen vara andra personer än hufvudmännen. Det kan då blifva svårt för vissa kommuner att få i hop detta minimiantal. Men det finnes ock kommuner, sparbanksområden, der ett motsatt förhållande råder. Jag känner t. ex. till sparbanksbestämmelser, som varit gällande i årtionden och som stadga att insättarne eller, der de icke äro myndige, deras målsmän äro sparbankens hufvudmän. Jag känner andra bestämmelser, der det heter, att insättare äro sparbankens hufvudmän och att derjemte väljes ett begränsadt antal hufvudmän, hvilkas

närvaro mera ständigt vid sammanträden kan påräknas, utan att det dock tagits bort från insättare deras rättighet att också vara bankens hufvudmän, således att få komma tillstädes så långt utrymmet medgifver vid sammanträdena och uttala sin mening och deltaga i beslutet. På de grunderna hafva insättare gått in som delegare i sparbanker till tusental och såsom sådana hafva de stått i tiotal af år. Nu är det meningen, att man skall genom denna bestämmelse i denna paragraf taga bort denna deras rättighet. Det tycker jag icke om. Jag tror icke att trefnaden inom sparbanken derpå något vinner. Men jag aktar mig naturligtvis för att göra något yrkande, då jag ser att detta förslag i alla fall skall gå igenom.

*Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Herr Henricson: Jag har icke hört något nöjaktigt skäl, hvarför antalet hufvudmän skulle begränsas till högst 50. Visserligen var det en föregående talare som sade, att genom en sådan begränsning skulle intresset för sparbankerna blifva större. Jag hyser en alldeles motsatt åsigt. Ju flere hufvudmän, desto större intresse antager jag. Dessutom tror jag, att det är lättare att stifta sparbanker, om man har större frihet i detta afseende. Jag var med för några år sedan i ett dylikt företag. Då voro vi hundra hufvudmän, som tillskötto ett belopp, som utgjorde grundfond. Hade vi varit hänvisade till ett begränsadt antal af femtio, skulle vi icke fått så stort belopp eller erhållit så allmänt intresse för sparbanken.

Jag förenar mig därför i talarens på kalmarbänken yrkande, att maximisiffran måtte utgå.

Herr Wester: Här är redan af talaren på jönköpingsbänken skälet anmärkt, hvarför här föreslagits ett maximum för hufvudmännens antal. Af nära nog samma skäl har det ansetts nödvändigt att föreslå ett minimum, det vill säga icke sätta hufvudmännens antal lägre än till stiftarnes. Detta är orsaken att i förslaget angifvas siffrorna 20 och 50. Då man tager i betraktande att utom dessa hufvudmän, som väljas, tillika stiftarne äro sjelfskrifna hufvudmän och likaså hvar och en som bidrager till sparbankens fond utan att vara stiftare, så synes det mig vara ett fullt tillräckligt antal hufvudmän för skötande af en sparbank, och därför skall jag tillåta mig att yrka bifall till detta 2 moment i den föreliggande paragrafen äfven hvad beträffar slutorden: »dock att stiftare af sparbank må kunna i reglementet förklaras för hufvudmän», hvilka ord af en talare yrkats måtte utgå.

Herr Romberg: Då det icke lemnats någon förklaring, huru 2 och 6 momenten i de af mig påpekade hänseenden skola läta sig med hvarandra förenas, och då det ju innebär en uppenbar motsägelse, när det på ena stället, i mom. 2, talas om, att det finnes hufvudmän, som äro hufvudmän på grund deraf att de deltagit i stiftande af sparbank och således äro hufvudmän *för alltid*, och det i 6 mom. sägs, att hufvudmän skola väljas *på viss tid*, så skall jag, herr talman, för att undanröjda denna motsägelse, taga mig friheten att yrka, att 7 § bifalles med den ändring, att 6 mom. erhåller följande ändrade lydelse: »Valde hufvudmän äfvensom styrelseledamöter utses för viss tid och

Rör. förslag till revisorer årligen». Dermed blir en tydlig skilnad fastslagen mellan lag angående valde hufvudmän och sådana som äro hufvudmän därför att de äro sparbanker stiftare.

m. m.
(Forts.)

Herr Lasse Jönsson: Hvad som mest gör mig bekymrad i fråga om denna lag är, såsom jag framhöll, då jag förra gången hade ordet, det hot och den skada, som ligger deri för de redan bildade kommunsparbankerna. Om denna lag komme till stånd, skulle alla reglementen, vare sig de äro stadfästade af Konungen eller Konungens befallningshafvande, upphöra att vara gällande. En dylik bank skall alltså anses som en nybildad bank. Hvem skall vara hufvudman i en sådan bank, som enligt fastställt reglemente bildas som kommunsparbank? Det kan jag icke förstå. Det är här fråga om en kassa på kanske hundra tusen kronor; huru skall saken ordnas? Kommunen får ovilkorligen rangera om att få banken upplöst, så att kommunen kan få den del den verkligen eger, nemligen reservfonden; det är kommunens ensak. Jag har därför tänkt, att i andra stycket af 7 § borde göras ett tillägg. Det heter: »hufvudmännen skola till ett antal af minst tjugu och högst femtio utses genom val på sätt reglementet föreskrifver; dock att stiftare af sparbank må kunna i reglementet förklaras för hufvudmän». Dermed afses, att de hufvudmän, som förut varit, kunde vara fortfarande hufvudmän, men det sägs icke, huru det skall förfaras med en kommun, som stiftat en bank. Der borde följande tillägg göras: »likasom äfven kommun, som, förrän denna lag trädde i kraft, bildat sparbank». Kunde detta förslag blifva antaget, så vore det möjligt, att kommunen fortfarande kunde vara hufvudman för banken, som den verkligen är. Då kunde man undvika den upplösning, som annars måste ske.

Jag anhåller, herr talman, om proposition på detta mitt yrkande.

Herr Wester: Med anledning af herr Rombergs ändringsförslag tillåter jag mig erinra, att som paragrafen nu är redigerad, synes någon dylik ändring icke vara behöflig. Det står nemligen att hufvudmännen skola väljas. Sedan står det, att stiftarne skola förklaras vara hufvudmän. Hufvudmän, som väljas, skola väljas på viss tid. Men stiftare, som förklaras för hufvudmän, väljas icke. Någon viss tids fortvaro kan icke gälla i fråga om dem.

Hvad beträffar herr Lasse Jönssons anmärkning, så tror jag icke heller, att någon sådan ändring, som han föreslog, behöfs. Då lagen säger, att stiftare af sparbank kunna blifva hufvudmän — de behöfva icke väljas — så följer deraf, att kommun som stiftat sparbank icke kan betagas den rättighet den redan eger. Ty denna lag kan, i likhet med hvarje annan lag, icke hafva retroaktiv verkan, och kan således icke betaga rättigheter, som finnas på grund af fastställt reglemente före denna lag.

Härmed var öfverläggningen slutad; och sedan herr talmannen gifvit proposition å hvar och ett af de olika yrkanden, som derunder förekommit, godkändes paragrafen oförändrad.

§ 8 hade enligt förslaget följande lydelse:

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Till Konungens befallningshafvande skall sparbanks styrelse inom en månad efter hufvudmännens årssammanträde aflemna förteckning å hufvudmän och styrelseledamöter. Den förteckning skall genom Konungens befallningshafvandes försorg, men på sparbankens bekostnad, införas i länskungörelserna och tidning i orten.

I fråga härom anförde

Herr Falk: Jag vill blott fästa uppmärksamheten på ett litet fel, som förekommer här. Så vidt jag förstår, skall ordet »den» utbytas mot: »denna». Men kanske är det tillräckligt i lagspråk att hafva blott »den», i hvilket fall min anmärkning förfaller.

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes.

§§ 9 och 10.

Godkändes.

För § 11 hade utskottet föreslagit följande lydelse:

Sparbank må ej drifva inlåningsrörelse under annan form, än i 1 § omförmåles; och eger sparbank dervid icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid efter uppsägning återbetala insatta medel, styrelsen dock öppet lemnadt att, då sådant utan olägenhet kan ske, medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång. För fyllande af tillfälligt penningbehof må sparbank upptaga lån och öppna kreditivräkning.

Sparbanks medel må ej såsom lån utlemnas mot annat fordringsbevis än skuldebref.

Lemnas lån mot borgen eller mot pant af skuldebref med borgen, skall, der icke gäldenären utfäster sig att inom tre månader återgälda lånet, sparbankens styrelse förbehålla sig rätt att, om den så finner nödigt, uppsäga detsamma till återbetalning inom tre månader. Utöfver tio år må icke lån, hvarom nu är sagdt, utestå; skolande å lån af ifrågavarande beskaffenhet, som utestår längre tid än ett år, afbetalning årligen göras med belopp, som i förhållande till *den tid, för hvilken lånet beviljats*, blifvit i skuldebrevet bestämdt, der icke styrelsen begagnar sin rätt att uppsäga lånet till inbetalning på en gång. Så länge lånet kvarstår, skall styrelsen årligen underkasta detsamma förnyad pröfning.

Hvad sålunda är stadgad om den tid, hvarunder lån mot borgen eller mot pant af skuldebref med borgen längst må utestå, är icke tillämpligt å lån, som emot dylik säkerhet varder af kommun eller samfällighet med Konungens tillstånd upptaget.

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Beträffande denna paragraf anförde:

Herr Bokström: Ehuru föfångt det torde vara att försöka få någon ändring i detta lagförslag, skall jag likväl göra ett försök. I den här föredragna paragrafen stadgas, dels att sparbanksmedel ej må såsom lån utlemnas mot annat fordringsbevis än skuldebref och dels, beträffande lån mot borgen eller mot pant af skuldebref mot borgen, att »å lån af ifrågavarande beskaffenhet, som utestår längre tid än ett år, afbetalning årligen skall göras med belopp, som i förhållande till den tid, för hvilken lånet beviljats, blifvit i skuldebrefvet bestämdt, der icke styrelsen begagnar sin rätt att uppsäga lånet till inbetalning på en gång.» Det är sålunda icke föreskrifvet, att för lån mot skuldebref utan borgen någon afbetalning årligen skall göras. Men det är deremot föreskrifvet, att å lån mot borgen eller mot pant af skuldebref med borgen skall sådan afbetalning göras. Det är sålunda reglementariska bestämmelser icke allenast för styrelsen, utan äfven för sparbankens gäldenärer. Emellertid är det icke så lätt att reglementera för bankens gäldenärer. Det är icke styrelsen medgifvet att lemna befrielse från de stipulerade årliga afbetalningarna, och meningen är väl att styrelsen skall inskrida mot låntagare, som icke fullgjort sådan afbetalning. Men styrelsen torde i vissa fall icke kunna vidtaga åtgärder, som förmå gäldenärer att fullgöra denna i lag stadgade förpligtelse. Ofta är det icke heller med bankens intresse för enligt att så sker. Många sparbanker göra stort gagn derigenom att de vid större arbetsföretag, bildandet af mejerier och vattenafdikningsföretag och dylikt lemna lån, för hvilka en större association tecknar sig som borgen. För sådana företag liksom äfven för en stor mängd andra, för hvilka medel genom borgenslån hittills kunnat anskaffas, är det af vigt att under den första tiden, som företaget är i gång, man slipper betala mer än endast räntan, för att sedan, när företaget beräknas lemna afkastning, man må kunna göra afbetalning på kapitalet. Sådana lån skulle hädanefter icke kunna af sparbank utlemnas, hvilket jag anser vara en mycket stor skada. Visserligen skulle man kunna tänka sig, att genom någon fiffighet denna bestämmelse kunde kringgås, nemligen så, att allesammans teckna sig som låntagare. Men i en stor del fall kunna sådana arrangement leda till ganska svåra förvecklingar, och lagen borde icke dertill gifva anledning. För min del kan jag icke anse det vara någon vidare förlust, om denna bestämmelse komme att helt och hållet utgå. Jag får säga, att denna bestämmelse synes vara ett allt för stort misstroendevotum mot styrelsernas förmåga att kunna på lämpligaste sätt sköta sparbankernas rörelse. Det kan visserligen vara önskligt, att man, så vidt ske kan, inskränker borgenslänens antal och varaktighet. Men man må dock se till, att man icke genom en sådan bestämmelse, som den här föreslagna, går för långt och åstadkommer skada i stället för gagn.

Jag får således, herr talman, yrka att dessa ord: »skolande å lån af ifrågavarande beskaffenhet, som utestår längre tid än ett år, afbetalning årligen göras med belopp som i förhållande till den tid, för hvilken lånet beviljats, blifvit i skuldebrefvet bestämdt, der icke

styrelsen begagnar sin rätt att uppsäga lånet till inbetalning på en gång måtte utgå.

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Herr Elowson: Jag ber att få instämma i det yrkande, som gjordes af den siste talaren och vill som skäl i detta afseende anföra hvad jag har mig bekant ur min erfarenhet i afseende å sparbanksväsendet. Det förekommer mycket ofta i vårt land, att ynglingar, som studera, önska att få lån ur sparkank. De äro i allmänhet mindre bemedlade, men kunna likväl få borgen af några vänner och hjälpare. Då anordnas saken vanligen på det sättet, att de blifva befriade från att göra amortering under 4 å 5 år. De betala endast räntan. Sedan få de efter 4, 5 år verkställa en större amortering. Det synes mig, att dessa låntagare äro mer betjenta af att de slippa att genast första året begynna med amortering. På grund af detta skäl skall jag bedja att få instämma med den näst föregående talaren.

Häruti instämde herrar *Eriksson* i Elgered, *Jansson* i Saxhyttan, *Stjernspetz*, *Rydberg* och *Bruse*.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Så vida jag har rätt fattat de yrkanden, som gjorts af de båda föregående talarne rörande den anmärkta punkten af nu ifrågavarande paragraf, så skulle de innebära, att amorteringen visserligen skulle vara afslutad inom 10 år, så att intet lån finge tagas på annat vilkor, men att det kunde bero på uppgörelse med styrelsen, om amorteringen kunde få ske i högre grad under de senare åren och endast räntan erläggas under de första åren. Det hufvudsakliga skäl härför, som af den förste talaren anfördes, var det, att derigenom skulle beredas tillfälle för sådana sammanslutningar, som vore afsedda för anordnandet af större sänkingsarbeten eller vägförbättringar eller dylikt, att — på det att det afsedda företaget måtte kunna hinna lättare utveckla sig — få afbetala lånet på längre tid. Det kan icke nekas, att detta skulle vara en fördel i ett dylikt fall. Men utskottet har verkligen till en viss grad tillgodosett ett sådant ändamål, då utskottet tillagt sista momentet af denna paragraf utöfver hvad Kongl. Maj:t föreslagit, hvari föreslås, att de i paragrafen intagna stadgandena ej må gälla lån, som af kommun eller samfällighet upptagas. Detta är ock en sak, hvaremot jag icke föreställer mig att Kongl. Maj:t kan hafva någon ting att invända. Dermed vore den förste talarens syfte vunnet. Deremot måste jag säga, att i allmänhet taget och vid borgenslån för enskilda personers räkning det synes vara något betänkligt att ställa amorteringen på så oviss grund som föreslagits, så att den icke är fastställd vid lånets tagande. Sparbanksinstitutionen har, kan man säga, företrädesvis två viktiga uppgifter. Den ena är naturligtvis den, att bereda fördelar åt insättarne; och denna är ju den förnämsta. Den andra är, att de nu till närmare 300 millioner uppgående medlen till stor del utlånas till personer mot borgen, hvilka icke kunna på annat sätt prestera säkerhet för erhållande af nödigt förlag. Man må hafva huru mycket som helst att anmärka mot detta borgenssystem; faktum är dock, att det för bland annat arrendatorer af enskilda och krono-

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

egendomar är snart sagdt nödvändigt att hafva tillgång till lån i sparbanker. Och de hafva icke annan säkerhet än borgen; de kunna då få till förlag sådana lån, som äro bekvämliga för dem, med afbetalning. Men om man skulle lemna en viss frihet i detta fall, så att det icke vore bestämda afbetalningar årligen under dessa 10 år, skulle det försvara för låntagarne möjligheten att erhålla borgensmän. En borgensman ikläder sig ej gerna en dylik förbittdelse utan att på förhand vara förvissad om, att han blir fri från denna förbindelse inom en bestämd tid, väl äfven att afbetalningen börjar första året och sedan fortgår, så att hans ansvarighet kan påräknas att efter hand, allt ifrån första året, blifva mindre och mindre. Det är icke likgiltigt för en borgensman, om han vet att hans ansvarighet minskas först under de senaste åren. Han vet icke, huru låntagarens affärsställning då kan komma att ställa sig. Men han vet sig, då lånet tages, hafva trygghet för, att låntagaren kan årligen afbetala ett visst belopp. Derfor vågar han ikläda sig ansvaret. Just ur synpunkten af att för låntagaren underlätta erhållandet af nödig borgensförbindelse, synes det mig vara en fördel att hafva en sådan bestämmelse som den, att afbetalningen skall ske under dessa tio år med ett visst belopp hvarje år, så att slutbetalningen sker det sista året. Jag uppberar: jag kan icke tänka mig annat än att, om en sammanslutning af personer sker för anordnandet af ett större företag, till exempel ett sänkingsarbete eller dylikt, detta kommer under benämningen »samfällighet» och de således komma i åtnjutande af den fördel, som i sista momentet föreslås.

Herr Falk: Jag är af den mening, att 3:de och det af utskottet tillagda 4:de momentet af 11 § tillhöra detaljbestämmelser, som aldrig hade bort finnas i lagen. Teoretiskt håller jag före, att sparbanksinsättares medel äro af den beskaffenhet, att de aldrig borde utlånas mot säkerhet af borgen, men sedan jag fått klart för mig, att en hel del mindre sparbanker på landet i sjelfva verket icke kunna utlåna de insatta medlen på annat sätt än mot borgen, har jag funnit mig böra biträda detta. Men att lagen skall i detalj bestämma rörande det ena eller andra, finner jag alldeles obehöfligt. Styrelsen har sig uppdraget så pass viktiga funktioner, att den mycket väl kunde få bestämma äfven i detta fall. Regleras allt för mycket i afseende på utlåningen, blir det för många sparbanker omöjligt att efterleva. Jag påyrkar således för min del, att tredje och fjerde momenten af § 11 skola ur lagen utgå. Är det nu, såsom mig sagts, så nödvändigt att i lagen finnes ett stadgande, att borgenslån skola granskas hvarje år, har jag ingenting att deremot invända, men då skall bestämmelsen inskränkas till följande: *lemnas lån mot borgen eller mot pant af skuldebref med borgen, skall, så länge lånet kvarstår, styrelsen årligen underkasta detsamma förnyad pröfning.*

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrade, att enligt hans förmenande skulle sådana personer, som sluta sig tillsammans för att till exempel företaga en utdikning, vara att hänföra till de samfälligheter, som äro omnämnda i det af utskottet till denna paragraf fogade tillägg. Men jag ber att få fasta uppmärksamheten på, att detta tillägg rör endast sådana samfälligheter eller kommuner, som af

Kongl. Maj:t begärt och erhållit tillstånd att upptaga lån. Det kan således icke tillämpas på t. ex. tjugu enskilda personer, som komma öfverens om: vi skola göra det och det och, utan att dertill begära tillstånd, för ändamålet upptaga ett lån. Dylika fall torde vara mera vanliga än de förstnämnda. Jag skall inskränka mig till att begära att tredje och fjerde momenten i § 11 måtte utgå.

Rör. förslag till lag angående sparbanker m. m.
(Forts.)

Med herr Falk förenade sig herrar *Lilienberg, Andersson* i Hakarp, *Anderson* i Tenhult, *Thermænius* och *Hammarström*.

Herr Wester yttrade: Anledningen hvarför komitén har föreslagit, Kongl. Maj:t har proponerat och utskottet tillstyrkt detta tredje moment eller att borgenslån icke skulle få vara stående mer än 10 år och att årliga afbetalningar skulle ske, är den, att man icke ansett lämpligt att borgenslån skulle bli stående, och enda sättet att förekomma det ansåg man vara detta. Det invändes inom utskottet, att denna bestämmelse skulle vålla en betänklighets rubbning på de håll, der man nu hade stora stående borgenslån. Men derpå svarades, att lagen ej kan inverka på sådana förbindelser, som äro ingångna mellan sparbank och låntagare, innan lagen kommit till stånd, och att lagen således icke kan ha tillämpning på detta. Det talades också om det förhållande representanten från Karlstad omnämnde eller om personer, som icke kunde få låna annat än mot borgen och icke äro i tillfälle att på första tiden göra afbetalningar. Man medgaf, att sådana förhållanden kunde inträffa, men man antog att det endast var undantagsvis och icke af den betydelse, att med hänsyn dertill sparbankslagstiftningen skulle ändras. När det inträder ett sådant förhållande, står det ju låntagaren fritt att slippa undan att amortera, derigenom att han hvarje år skrifer om reversen och sätter om lånet. Han kan ju taga lånet på ett år, då det blir att betrakta som nytt lån och lagen icke är tillämplig derpå. Jag medger dock att det blir en viss omgång och besvärlighet att skriva om reversen och skaffa ny borgensförbindelse. Jag tager mig friheten att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Bokström: Då en del af den föredragna paragrafen, såsom herr Falk fäst uppmärksamheten på, är af så speciel beskaffenhet, att den till sin natur mera hör till ett reglemente för en sparbank än till en sparbankslag, skall jag anhålla att få förena mig med herr Falk i hans yrkande.

Herr *Petersson* i Hamra förenade sig med herr Bokström.

Herr Sjö: Ja, äfven jag skall bedja att få förena mig i herr Fults yrkande. Men tillika skall jag bedja att få göra ett nytt yrkande, nemligen att andra momentet af föredragna paragrafen äfven måtte utgå. Detta moment är af följande lydelse: »Sparbankens medel må ej såsom lån utlemnas mot annat fördringsbevis än skuldebref». Den saken är ju tydlig och klar, att hvarje sparbanksstyrelse vill utlåna bankens medel allenast mot full säkerhet, och då måste ju hvarje stad-

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

gande i det afseendet vara obehöfvt. Här är nu föreslaget ett lagstadgande om, huru det skall utlånas emot borgen; men ingenting är nämnt om, huru det skall utlånas mot realsäkerhet, en första in-teckning eller god obligation. Skall det vara föreskrift om det ena, måste det väl äfven anses böra vara det om det andra; eller också må stad-gandet i sin helhet utgå.

För min del anser jag det vara de bästa säkerheten en långifvare kan få, nemligen goda obligationer och in-teckningar, hvadan ock emot sådana säkerheter sparbanker borde ega rätt att lemna lån på längre tid än 10 år, äfvensom att låta ett sådant lån stå emot räntegodt-görelse utan att amorteras.

Herr Falk: Jag vill fästa den siste ärade talarens uppmärksamhet på, att ett uteslutande ur 11 § af dess 2 mom. är precis detsamma som att lemna alla sparbanker rätt till något, som nu bedrifves endast af högst få, nemligen vexeldiskontering och beviljande af kreditivräk-ning. Det kan verkligen icke af någon med bankaffärer förtrogen ifrågasättas, att sådan rörelse skall tillhöra sparbanker. Jag behöfver icke yttra mig vidare härom. Jag påstår, att detta moment är en af hörnstenarne i den nya lagen. Och jag påyrkar därför, att 1 och 2 mom. af 11 § antagas, men 3 och 4 mom. förkastas.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Jag ber om ursäkt, att jag besvärar kammaren en gång till i denna viktiga punkt. Det är minsann inga småsaker att stryka hvad som här är föreslaget i 3 och 4 mom. af 11 §, att vägra godkännande af bestämmelsen om amortering och sålunda medgifva, att sparbankslånen kunna vara stående lån. Ett allmänt sträfvande att inskränka borgens-systemet så mycket som möjligt gör sig gällande i vår tid. Att stryka ifrågavarande bestämmelse om amortering och låta en ingången borgen för ett sparbankslån blifva för borgensmannen gällande under en längre tid, utan att föreskrift meddelas om, att afbetalningar å lånet skola göras under tiden, det tyckes mig vara ett ganska allvarsamt, ett *be-tänkligt* steg rent utaf.

Herr Andersson i Nöbbelef: Jag skall bedja att få yrka bifall till paragrafen oförändrad. Jag tror, att det är nödvändigt att låta paragrafen kvarstå, sådan den är afattad i utskottets förslag. Det är alldeles icke för mycket att föreskrifva, att dessa lån skola inbetalas med en tiondedel hvarje år. Jag kan icke se, att någon olägenhet för låntagaren följer deraf. Låntagaren må vara student eller icke, så tror jag, att det länder till gagn, att man söker lära honom att betala in sina skulder så fort som möjligt. Och jag vet icke, hvarför man skall lemna studenter särskildt långa lån och sålunda *lära* dessa att vigilera. Det tror jag, att de kunna lära sig ändå. Hvad sedan beträffar samfälligheter, är i denna paragraf ett särskildt tillägg gjordt derom, att sådana kunna ingå till Kongl. Maj:t och begära tillåtelse att få upptaga lån för något sitt ändamål, och på sådana samfällig-heter är paragrafen icke alls tillämplig samt ej heller på kommuner, hvilka med Kongl. Maj:ts tillstånd erhålla lån.

Således anser jag icke, att paragrafen kan vara till skada i något fall; utan jag skall bedja, herr talman, att få yrka bifall till densamma.

*Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf herr talman, i enlighet med de gjorda yrkandena, propositioner 1:o på godkännande af paragrafen oförändrad; 2:o på godkännande af densamma med den af herr Sjö föreslagna ändring; och 3:o på bifall till herr Falks ändringsförslag. Herr talmannen fann den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, men votering begärdes och företogs, sedan till kontraproposition antagits bifall till herr Falks ändringsförslag, enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren antager i oförändradt skick lagutskottets förslag till lydelse af 11 § i föreliggande lagförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej

Vinner Nej, har kammaren antagit utskottets nämnda förslag till lydelse af 11 § med den af herr Falk föreslagna förändring.

Om röstningen visade 128 ja mot 71 nej; och hade kammaren alltså antagit paragrafen i oförändradt skick.

§ 12 var så lydande:

Lån af sparbanks medel må ej utlemnas mot skuldförbindelse, för hvars uppfyllande ledamot eller suppleant i styrelsen eller i sparbanken anställd tjänsteman i egenskap af hufvudgäldenär eller löftesman svarar, utan så är, att till säkerhet för lånets fulla belopp ställas antingen pant af *statens, allmänna hypoteksbankens eller andra fullgoda obligationer eller af inteckning uti jordbruksfastighet å landet eller fastighet i stad inom hälften af senast fastställda taxeringsvärdet*; dock att åbyggnad å egendom i stad skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i någon med vederbörligen fastställt reglemente försedd brandförsäkringsinrättning inom riket.

Efter uppläsandet häraf anförde:

Herr Peterson i Hasselstad: Herr talman, mine herrar! Såsom kammaren af betänkandet finner, har utskottet vidtagit en förändring i denna paragraf, sådan den af Kongl. Maj:ts förslagits, i det att medan det i Kongl. Maj:ts förslag heter: »eller af inteckning uti fastighet å landet inom hälften af medeltaxeringsvärdet för de tio sista åren och i stad inom hälften af sist fastställda taxeringsvärdet», utskottet föreslagit följande lydelse: »eller af inteckning uti jordbruksfastighet å landet eller fastighet i stad inom hälften af senast fastställda taxeringsvärdet». Jag tror icke, att denna förändring är så synnerligen lämplig. Jag ser helst, att Kongl. Maj:ts förslag blir antaget i denna

Rör. förslag till del af lagen, liksom det redan blifvit antaget i så många andra lag angående punkter. Jag önskar detta på skäl, som jag skall bedja att få anföra. sparbanker m. m. (Forts.)

Jag har haft äran att under en lång följd af år tillhöra taxeringsnämnd liksom ofta pröfningsnämnd. Det har icke varit så sällan, som enskilde jordbrukare kommit in till dessa nämnder och klagat öfver bevillningsberednings uppskattning och taxering af deras fastigheter för lågt. De ha dervid såsom skäl för sin klagan anført, att deras hemman icke vore att jemföra med derintill gränsande hemman; deras egendomar hade nemligen icke taxerats såsom bevillningsförordningen stadgar, ty de hade betydligt större fördelar såväl i afseende å byggnader som fiske o. d. Icke så sällan har då inträffat, att både taxerings- och pröfningsnämnd meddelat rättelse genom att förhöja taxeringsvärdet å egendomarne, oakadt både taxerings- och pröfningsnämnd trott, att egendomssegarne haft för afsigt att komma i tillfälle att låna större belopp mot in-teckning, än de redan hade i sina hemman in-tecknade. Vidare har jag ett par exempel på förhållandet med egendomar inom den kommun, der jag bor. Egaren till den ena egendomen hade fått den upptaxerad till 100,000 kr., men han fick sedan, för att kunna låna mera, den upptaxerad till 150,000 kr. och på grund deraf erhöles lån, i hypoteksförening å 75,000 kr. Egendomen såldes sedan på exekutiv auktion några år derefter och inropades af hypoteksföreningen för 50,000 kr. Hypoteksföreningen skötte gården i några år, men måste sedan sälja den för 62,000 kr. En mindre gård hade genom köp kommit upp till ett taxeringsvärde af 28,000 kr. Den innehades af den nye egaren i tre, fyra år, och sedan såldes den på utmätning för 16,000 kr., ehuru den var in-tecknad för öfver 30,000 kr. Det synes således, att taxeringsvärdet fluktuerar betydligt, och det förefaller därför, som man icke bör taga så mycken hänsyn till det för året gällande taxeringsvärdet, ty då kan man lätt råka att förlora och gå miste om den säkerhet man tror sig ha. Jag tror därför att Kongl. Maj:ts förslag i detta fall är lyckligare valdt, och skulle därför helst önskat, att det blifvit af utskottet antaget. Då jag således för min del anser, att Kongl. Maj:ts förslag har företräd framför det af lagutskottet framställda, så yrkar jag i denna paragraf bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit eller att såsom säkerhet för lånets fulla belopp ställes pant af in-teckning uti fastighet å landet inom hälften af medel-taxeringsvärdet för de tio sista åren.

Herr Falk: Då den siste talaren påpekade förhållanden, som rörde fastigheter å landet, skall jag taga mig friheten att fästa uppmärksamheten på förhållanden, som angå stadsfastigheter.

Det torde icke vara obekant, åtminstone för de af kammarens ledamöter, som bo i städer, att en och annan stadsfastighet har ett högst betydligt högre taxeringsvärde, än den i sjelfva verket är värd. Detta värde har tillkommit derigenom, att bevillningsförordningen stadgar, att till grund för taxeringsvärdet skall läggas brandförsäkringsvärdet, och, såsom känt är, kan man hos de enskilda försäkringsbolagen, som äro ställda på vinst, få en fastighet försäkrad till huru högt belopp, man sjelf vill, utan föregående granskning. Men om en sådan fastighet brinner, ersätta bolagen visst icke förlusten enligt

brandförsäkringsvärdet, utan verkställa då en noggrann värdering, hvar-^{Rör. förslag till}
 efter bolagen betala brandskadeersättningen. Af särskilda, lätt begrip-^{lag angående}
 liga skäl inträffa emellertid icke så sällan dylika öfvertaxeringar. ^{sparbanker}
m. m.

Det är således icke tillräckligt att, sasom i föreliggande paragraf är stadgadt, »åbyggnad å egendom i stad skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i någon med vederbörligen fastställt reglemente försedd brandförsäkringsinrättning inom riket», ty en fastighet kan vara värd 10,000 kr., men brandförsäkrad för 20,000 kr., hvarpå icke få exempel finnas.

Sävidt lagen i detta stycke skall blifva effektiv, måste således mellan orden »vara» och »brandförsäkrad» inskjutas orden »efter förutgången godkänd värdering», ty det förhåller sig så, att de af mig omnämnda försäkringsbolagen medgifva brandförsäkring till ett efter värdering fixerat belopp, efter hvilken värdering de vid en eventuel brandolycka icke neka att utbetala brandskadeersättningen.

Jag skall därför, herr talman, taga mig friheten hemställa, att mellan orden »vara» och »brandförsäkrad» i sista punkten af § 12 inskjutas orden »efter förutgången godkänd värdering».

Herr Stjernspetz: Herr talman, mine herrar! Jag vågar fästa kammarens uppmärksamhet uppå, att i denna paragraf förekommer ett ganska stort fel mot svenska språkbruket. Det står nemligen i midten af paragrafen: »för lånets fulla belopp ställes *antingen* pant af *statens, allmänna hypoteksbankens eller andra fullgoda obligationer*», men det förekommer icke något »eller» som motsvarar detta »*antingen*».

Derför borde ordalydelsen ändras på det sätt, att man stryker ut orden »*pant af*». Det skulle nemligen då komma att heta: »till säkerhet för lånets fulla belopp ställes antingen statens, allmänna hypoteksbankens eller andra fullgoda obligationer eller inteckning uti jordbruksfastighet å landet eller fastighet i stad inom hälften af senast fastställda taxeringsvärdet».

Det var det första jag hade att anmärka mot den nu föredragna paragrafen, men jag har äfven en annan anmärkning att framställa, nemligen att det torde vara mycket svårt att i ett lagförslag specificera alla de säkerhetshandlingar, som skola kunna antagas såsom pant. Vi hörde nyss af en föregående talare, huru det kan vara med brandförsäkringsvärdet å fastighet i stad, och då dessa bestämmelser, som äro utsatta i paragrafen, icke äro betryggande, torde det vara bättre att icke hafva något stadgadt i det hänseendet.

Dessutom finnas andra mycket goda säkerheter, hvilka torde kunna ställas såsom pant, t. ex. aktier, som äro noterade å börsauktioner och dylikt.

Jag anser mig därför böra yrka återremiss af denna paragraf, på det att rättelse af de af mig påpekade feLEN måtte vidtagas. Helst skulle jag för min del önska att, i stället för denna specifikation af säkerheternas beskaffenhet, endast till säkerhet för lånets fulla belopp fullgod realsäkerhet». Då nemligen Konungens befallningshafvande har rätt att undersöka sparbankernas ställning, äfvensom derstädes deponerade säkerhetshandlingar, torde det vara alldeles till-

(Forts.)

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.

räckligt, att i stället för att uppräknat alla dessa säkerhetshandlingar, på sätt i paragrafen är gjordt, endast angifves att till säkerhet för länets fulla belopp ställes fullgod realsäkerhet.

(Forts.) Jag anhåller således om återremiss af den 12 §.

Herr Erickson i Bjersby: På landsbygden finnas två slags fastigheter: jordbruksfastighet och annan fastighet än jordbruksfastighet. Nu innehåller Kongl. Maj:ts förslag, att en inteckning i båda dessa slag af fastigheter å landet skulle godkännas såsom säkerhet för lån af sparbanksmedel mot skuldförbindelse, för hvars uppfyllande ledamot eller suppleant i sparbanksstyrelse eller i sparbanken anställd tjänsteman svarar. Utskottet, som ansett, att inteckning i annan fastighet å landet än jordbruksfastighet ofta kan vara af ganska litet eller intet värde, äfven om inteckningen ligger inom hälften af taxeringsvärdet, har ändrat Kongl. Maj:ts förslag derhän, att såsom säkerhet för dylika lån får antagas endast inteckning i *jordbruksfastighet*, men icke inteckning i annan fastighet å landet. Det kan väl icke heller bestridas, att inteckning i jordbruksfastighet eger större värde än inteckning i annan fastighet å landet, ty om åbyggnaden å den senare, hvilken i de allra flesta fall utgör en dylik fastighets egentliga värde, af eld eller annan orsak förstöres, eller om der idkad rörelse nedlägges, kan en i fastigheten meddelad inteckning förlora nästan allt värde. Man kan således, enligt min tanke, icke godkänna såsom säkerhet uti ifrågavarande fall en inteckning i en sådan fastighet; och detta förhållande är anledningen till den ändring, som utskottet vidtagit uti Kongl. Maj:ts förslag i denna paragraf.

Hvad beträffar det af herr Falk framställda yrkandet, har äfven jag inom utskottet väckt ett liknande förslag; men lagutskottet ville icke lyssna dertill och derför blef utskottets utlåtande i det fallet sådant, som det nu föreligger. Vill emellertid kammaren besluta en ändring af denna paragraf, på sätt herr Falk föreslagit, skall jag icke motsätta mig det, men tills vidare anhåller jag att få yrka bifall till utskottets förslag oförändradt.

Herr Gumælius: Det ser nästan ut, som om de flesta af de talare, som yttrat sig i denna fråga, hafva förbisett hvad denna paragraf handlar om, och det är väl icke mycket att undra på, ty man skulle knappt kunna föreställa sig, att lagutskottet skulle finna lämpligt att i denna paragraf sätta in det, som här egentligen talas om. Denna paragraf handlar endast om, huru beskaffade panter skola finnas för sparbankslån, då ledamot eller suppleant i styrelsen eller i sparbanken anställd tjänsteman såsom hufvudgäldenär eller löftesman svarar för utfärdad skuldförbindelse. Denna paragraf handlar *icke* om sparbanks *utlåning i allmänhet*. Den handlar om ett särskildt undantagsfall, nemligen att, när dessa personer stå i ansvarighet för lån i en sparbank, vare sig de äro hufvudgäldenärer eller borgensmän, de tillika skola ställa så beskaffade säkerheter, som i paragrafen äro bestämda. Men om man vid skrivande af en lag, sådan som denna, skall ingå i detaljbestämmelser, vore väl det rättaste att förbudet för vissa personer att taga lån i sparbank under andra omständigheter vore intaget i den

paragraf, som handlar om *lån*, och resonnementet har också hittills gått derhän, att flere talare yttrat sig under förmodan, att vi vore inne på en sådan paragraf. Nu är det ju en smakfråga, om man skall sticka in ett dylikt stadgande i den ena eller andra paragrafen. Lagutskottet har naturligen rätt och får nog rätt äfven med afseende å det språkfel, som anmärktes af herr Stjernspetz. Kongl. Maj:t har skrifvit och lagutskottet har med Kongl. Maj:t såsom auktoritet skrifvit, att såsom säkerhet för lånets fulla belopp skall ställas »*antingen*» pant af det eller det, hvarpå uppenbarligen skulle följa *eller* något annat; men detta andra kommer icke — och det gör ju detsamma! Det skulle naturligen heta i stället »såsom säkerhet ställes pant af *antingen* statens — — *eller* inteckning etc. Det är nog ett språkfel, men dock ett af de minsta fel, som finnas i detta lagförslag, hvarför jag tycker, att då man tager förslaget i realiteten, kan man alltför gerna låta språkfelet följa med.

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Herr Falk: Det var en nog myndig ton den siste talaren be-
gagnade, då han yttrade, att vi måtte icke hafva läst betänkandet; ty denna paragraf, sade han, rör uteslutande styrelseledamöters och tjänstemäns förhållande till sparbanken. Det ser snarare ut, som om den ärade talaren sjelf icke läst betänkandet. Ty i detsamma finnes ock en paragraf, som kallas den 13:de, och som säger — för den händelse kammaren antager densamma -- att till den s. k. kassareserven skall räknas bland annat inteckningar »af sådan beskaffenhet, som i 12 § sägs». Jag anser mig icke behöfva säga mera.

Härmed var öfverläggningen slutad; och sedan herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, godkändes paragrafen, sådan den af utskottet föreslagits.

För § 13 hade utskottet föreslagit följande lydelse:

Af sparbankens tillgångar skall ett belopp, motsvarande minst en tiondedel af *insättarnes* behållning enligt senaste bokslut, redovisas i värdehandlingar, hvilka kunna med lätthet förvandlas i penningar, såsom statens, allmänna hypoteksbankens eller andra fullgoda obligationer, eller ock depositionsbevis af riksbanken eller annan bankinrättning, för hvilken Konungen fastställt reglemente, så ock inteckningar af sådan beskaffenhet som i 12 § sägs.

Beträffande denna paragraf anförde:

Herr friherre von Schwerin: Fastän jag tror, att det icke vidare lönar mödan att yrka ändring i lagutskottets förslag, ber jag dock att få nämna, att jag anser, att Kongl. Maj:ts förslag i denna del har ett bestämdt företräde framför utskottets. Meningen med förslaget är naturligtvis, att 10 procent skola vara tillgängliga i lätt realiserbara papper. Det är väl alldeles tydligt, att dervid inteckningar svårligen kunna användas till att omedelbart skaffa penningar på, för att kunna motsvara de kraf folk bör kunna ställa på en sparbank att få ut sina

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

medel. Det är i många länder stadgadt, att det skall finnas obligationer och dylika lätt säljbara papper till ett vida större belopp. Här har Kongl. Maj:t föreslagit, att endast 10 procent skola utgöras af sådana lätt realiserbara papper, och till och med gått så långt, att sparbankerna få redovisa i bankdepositionsbevis. Detta kan man visserligen tycka vara säkra papper. Men under krigstillfällen t. ex. kunna de vara osäkra nog. Och säkert är, att lagutskottets tillägg, att det skall få redovisas äfven i inteckningar, kan medföra stora svårigheter. Det kan till och med blifva rent af omöjligt att få penningar på dem.

För min del tror jag sålunda, att det varit bättre, om utskottet låtit Kongl. Maj:ts förslag stå oförändradt i denna paragraf. Ty det är väl det minsta man kan fordra, att åtminstone 10 procent af dessa stora belopp skola vara någorlunda lätt realiserbara.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: På de skäl som den siste talaren anförde får jag säga, att det tyckes mig böra vara klart för hvar man, att sjelfva syftemålet med denna kassareserv är det som nämndes, nemligen att få dessa papper lätt realiserbara, och det kan man väl icke säga, att inteckningar äro. De kunna kanske alls icke säljas genast när man vill. Kanske är det icke heller lämpligt att antaga, att sparbanken köper dem, utan att de äro belånade, och då skall sparbanken åter belåna dem. Detta är något som Kongl. Maj:t icke afsett, utan Kongl. Maj:t har åsyftat, att kassareserven skulle vara tillgänglig hvarje dag. Utskottets förslag synes mig således vara en försämring, och därför vore det önskligt, att den kongl. propositionen i denna punkt blefve antagen oförändrad.

Herr Falk: Jag har redan på f. m. utvecklat skälen för min uppfattning, att den af utskottet gjorda förändringen i denna paragraf är detsamma som att tillintetgöra hela det i det kongl. förslaget härmed afsedda ändamål. Jag har blifvit ytterligare styrkt i denna min uppfattning genom kammarens beslut att låta § 12 vara oförändrad, ty följden deraf kan blifva att bland sparbankernas *kassareserver* kunna ligga mer eller mindre tvetydiga inteckningar. Det synes emellertid, som om jag skulle få mera rätt än jag trott och framför allt mera rätt än jag önskat i mitt yttrande på f. m., att här finnas två partier, af hvilka det ena vill afslå all ytterligare lagstiftning om sparbanker och det andra vill taga det föreliggande förslaget som det är. Några rättelser eller skäl vill det senare icke veta af, utan såsom utskottet föreslagit det, sådant skall det antagas.

Jag skall emellertid, herr talman, ännu en gång yrka, att, med förkastande af utskottets tillägg till denna paragraf, Kongl. Maj:ts förslag till lydelse må antagas.

Herr *Petersson* i Hamra instämde med herr Falk.

Herr *Svensson* i Rydaholm yttrade: Jag tror, att man måhända öfverskattar betydelsen af denna s. k. kassareserv. Ty jag antager att hvarje förnuftig sparbanksdirektion vet att ordna den saken sjelf, utan att lagen har några bestämmelser i det hänseendet. Och hvad som

är säkert är, att denna bestämmelse kommer att bringa sparbankerna en ganska betydande ränteförlust. Men med den ändring lagutskottet föreslagit, att in-teckningar inom halfva värdet i jordbruksfastighet kunna få utgöra kassareserv, anser jag, att detta stadgande icke är af vidare farlig beskaffenhet. Jag har sysslat med en sparbank under 20 år och får säga, att under den tiden hafva vi icke en enda gång varit i någon nämnvärd förlägenhet om pengar, utan sparbanksrörelsen har städse haft sin gilla gång. Den, som är van vid denna rörelse, kan med säkerhet beräkna den tidpunkt, då det blir större tillgång eller efterfrågan på mynt. På landet inträffar det förra förhållandet under höstmanaderna september—december. Det är ju då mycket lätt att placera i andra banker tillräckliga belopp, som lätt äro tillgängliga vid sådana tillfällen, då efterfrågan efter mynt ökas. Likaledes om man har skuld på kreditivet, kan man ju fylla detta vid årets slut. När det nya året kommer, blir det vauligen betydligare uttagningar under januari, februari och delvis mars månader. Då har man icke allenast kassakreditivet fylldt, utan äfven in-nestående på depositions-räkning ganska betydande belopp och dem kan man ju då uttaga för att möta den rusning, som inträffar denna tid af året.

Jag skulle helst önskat, att lagen icke upptagit bestämmelsen om denna kassareserv. Men med den modifikation, som lagutskottet vidtagit i denna paragraf, anser jag, som sagdt, ingen vada vara att antaga densamma, hvarför jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Herr Andersson i Nöbbelef: Det lär väl icke vara tvifvelaktigt, ej heller tror väl någon, att icke Kongl. Maj:ts förslag är att före-draga i fråga om syftet med denna paragraf. Men det kan i alla fall sättas i fråga, huru vida det är lämpligt att för en del småsparbanker uppställa den föreskriften, att de skola vara skyldiga att röra sig med obligationer och dylika papper. Jag tror för min del icke, att detta är vare sig nödvändigt eller lämpligt, utan att sparbankerna äro full-komligt tryggade med den bestämmelse, utskottet tillagt i denna paragraf, att in-teckningar under halfva taxeringsvärdet kunna få tjena som kassareserv. De större sparbankerna hafva nog redan försett sig med obligationer; de mindre deremot hvarken hafva dylika papper eller kunna rätt gerna skaffa dem till så stort belopp som erfordras. Men deremot kunna de mycket väl skaffa sig det i så beskaffade in-teck-ningar, som angifvas i lagutskottets förslag. Jag tror derfor att detta förslag är det lämpligaste för de mindre sparbankerna. De stora reda sig nog ändå. Jag yrkar sålunda bifall till lagutskottets förslag.

Häruti instämde herr *Gethe*.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr tal-mannen till proposition upptagit de olika yrkandena, godkändes paragrafen med den lydelse, som af utskottet föreslagits.

§ 14.

Godkändes.

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

*Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.*

(Forts.)

§ 15 lydde enligt förslaget sålunda:

All vinst, som å sparbanks rörelse uppkommer, skall afsättas till en reservfond för bestridande af omkostnader och betäckande af förluster; dock att, när reservfonden eller, der förbehåll om tillskjuten grundfonds återbärande icke i reglementet gjorts, sammanräknade beloppet af grund- och resefonderna öfverstiger tio procent af insättarnes behållning enligt senaste bokslut, hufvudmännen må, efter det sparbankens styrelse afgifvit yttrande i ärendet, kunna besluta, att öfverskottet skall användas för väckande och underhållande hos mindre bemedlade insättare af håg till ökad sparsamhet eller ock, der reglementet sådant uttryckligen medgifver, för välgörande eller allmännyttigt ändamål. Hufvudmännens beslut härom skall underställas Konungens befallningshafvande, som har att pröfva, huruvida beslutet öfverensstämmer med föreskrifterna i denna paragraf och sparbankens reglemente.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Linder: Kammaren är nu så i farten med att lagstifta, att det väl icke lär mycket löna sig att yrka någon ändring i utskottets förslag. Emellertid är 15 § i förslaget af den beskaffenhet, att jag nödgas göra en anmärkning mot densamma. Der heter det nemligen, att sparbankens hufvudmän »må, efter det sparbankens styrelse afgifvit yttrande i ärendet, kunna besluta, att öfverskottet skall användas för väckande och underhållande hos mindre bemedlade insättare af håg till ökad sparsamhet eller ock, der reglementet sådant uttryckligen medgifver, för välgörande eller allmännyttigt ändamål» samt att beslutet derom skall underställas Konungens befallningshafvande. Det är en känd sak, att sparbankerna hittills ganska ofta användt uppkommen vinst för att lemna bidrag till sådana företag som byggande af kyrkor och läroverks-hus äfvensom, enligt hvad för mig uppgifvits, byggande af teatrar o. s. v. Detta har betraktats såsom allmännyttiga ändamål. Men ntom det att det är ganska svårt att rätt definiera hvad som menas med allmännyttiga ändamål, synes det mig betänkligt att gifva hufvudmännen magt att, med det lilla förbehållet af Konungens befallningshafvandes tillstånd, använda de medel, som uppkomma såsom vinst af en sparbanksrörelse, i hvilken hufvudsakligen mindre bemedlade personer sätta in sina besparingar. Dessa insättare göra den iakttagelsen, att större kapitalister merendels skaffa sig vida större ränta på sina medel, än sparbankerna pläga lemna, men detta i sin ordning gifver anledning till bitterhet i sinnena. Man gör den reflexionen, att när de stora kapitalisterna, som äro delegare i andra bankinrättningar, få all den vinst, som dessa banker afkasta, så borde småkapitalisterna få fördel af den vinst, som sparbankerna gifva. Det är icke länge sedan kammaren förehade herr Lasse Jönssons motion om ändring i gällande bestämmelser angående indelta manskapets besparingar, och under diskussionen om denna sak framkommo yttranden, som gånge vid handen, att dessa små insättare dock fästa vikt vid sådana skillnader i räntesatser som till exempel emellan 3⁶/₁₀ och 4

eller 4 och 4 $\frac{1}{2}$ procent. När Riksdagen nu står i begrepp att an-
taga ett af de viktigaste lagförslag, som varit föremål för dess behandling, *Rör. förslaget till lag angående sparbanker m. m.*
vore det då icke lämpligt att låta dem, som magten hafva, öppet och
ärligt säga till de mindre bemedlade insättarne: Vi vilja icke göra
oss någon fördel på er bekostnad; vi vilja icke gifva hufvudmännen
tillfälle att taga edra besparingar till vare sig kyrko- och skolbygg-
nader eller andra dylika företag, utan hufvudsaken skall blifva, att
insättarne sjelfva få dessa medel. *(Forts.)*

Beträffande nu de allmännyttiga företagen, så bör nog t. ex. byggandet af en kyrka hänföras dit. Men om för ett dylikt företag behöfves ett tillskott af t. ex. 20,000 kronor, så blir denna utgift högst olika fördelad, om medlen tagas ur sparbankens kassa eller om de utdebiteras på samhällets skattskyldiga medlemmar. I senare fallet blir det de mera bemedlade och ekonomiskt bättre lottade, som få betala mest; men tagas medlen ur sparbanken, så blir det företrädesvis de mindre bemedlade, som få släppa till.

Det skulle också, föreställer jag mig, kännas förhatligt för hufvudmännen att hafva en sådan magt. Om en kommun skulle behöfva medel för något »allmännyttigt» ändamål, skulle den måhända utöfva en tryckning på hufvudmännen och säga: »Gif oss så och så många tusen kronor af sparbankens vinstmedel, så slippa vi utdebitering. Hufvudmännen komme då i en ganska kinkig ställning. Vore det icke skäl att bespara dem detta obehag?

Jag hade tänkt yrka återremiss å denna paragraf, men vid närmare eftertanke har jag funnit, att det mål, hvartill jag syftar, skulle kunna i hufvudsak vinnas genom en helt liten redaktionsförändring. Man behöfver bara utesluta orden: »mindre bemedlade» — jag vill nemligen att vinsten skall tillfalla alla insättarne, och det blefve ofta ganska svårt att draga gränsen mellan mera bemedlade och mindre bemedlade — samt »eller allmännyttigt ändamål». Det skulle alltså komma att heta: »Hufvudmännen må kunna besluta, att öfverskottet skall användas för väckande och underhållande hos insättare af håg till ökad sparsamhet eller ock, der reglementet sådant uttryckligen medgifver, för välgörande ändamål». Jag skall nemligen icke nu yrka på utstrykandet af orden »välgörande ändamål».

Herr talman, jag yrkar proposition om bifall till det af mig framställda ändringsförslaget.

Herr Bokström: Herr talman, mine herrar! Äfven jag vill vid denna paragraf framlägga ett förslag till ändring, men i en annan riktning än den föregående talaren.

Så väl en ledamot af lagutskottet, hvilken på förmiddagen hade ordet, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet hafva såsom bevekande motiv för de skärpta kontrollbestämmelser, som detta lagförslag innehåller, framdragit sparbankernas syndaregister. Det var emellertid icke så särdeles långt detta syndaregister, vare det sagdt till dessa sparbankers heder, särdeles med hänsyn till deras stora betydelse och de personers samhällsställning, som haft förtroendet att sköta dem. I detta syndaregister förekommer likväl icke någon uppgift derom, att sparbankernas nuvarande principaler skulle hafva miss-

Rör-förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

brukat sin dem hittills anförtrödda befogethet att efter sitt bepröfvande till välgörande eller allmännyttiga ändamål disponera öfverskotten af sparbankernas vinst, som är en produkt af det lönlösa arbete, som sparbankens förtroendemän utgjort för sparbankens skötsel och förvaltning. Vår nuvarande lag innehåller blott den bestämmelsen, att, om sparbankernas principaler obehörigen disponera öfver vinsten till andra än allmännyttiga ändamål, då skall Konungens befallningshafvande ega att ingripa och förordna om åtal för rättelses vinnande. I denna lag är deremot intagen den bestämmelsen, att hufvudmännen i alla fall skola vara förpligtade att underställa Konungens befallningshafvande, om de få lof att till det ändamål, som de anse godt och allmännyttigt, använda denna vinst. En ledamot af lagutskottet, som på förmiddagen hade ordet, förklarade, att det skulle vara så lugnt för styrelsens ledamöter att hafva denna bestämmelse, därför att de, sedan de frågat Konungens befallningshafvande, kunde vara säkra för efterräkningar. Ja, tycke och smak äro så olika och derom vill jag icke tvista. Men för min del vågar jag påstå, att dessa sparbanksstyrelser och hufvudmän borde vara befriade från att behöfva till Konungens befallningshafvande framställa sådana frågor. Om sparbankens hufvudmän anse, att den uppkomna vinsten kan och bör användas för ett ändamål inom kommunen eller orten, som de anse vara allmännyttigt, så böra de ock ega ovilkorlig rätt att besluta i saken, ehuru naturligtvis under ansvar, som nu är stadgad.

Då denna skärpta bestämmelse inkommit i lagen, utan att, så vidt visadt är, något inträffat, som gifvit anledning till en dylik skärpning, så anhåller jag, herr talman, att paragrafens sista mening, så lydande: »Hufvudmännens beslut härom skall underställas Konungens befallningshafvande, som har att pröfva, huru vida beslutet öfverenstämmer med föreskrifterna i denna paragraf och sparbankens reglemente» måtte utgå.

Häruti instämde herrar *Scensson* från Karlskrona, *Thestrup* och *Lundberg*.

Herr Peterson i Hamra yttrade: Herr talman! På samma gång jag instämmer med den siste talaren, vill jag till den förste talaren hemställa, huru han kan tro, att det skall vara möjligt att på ett tillfredsställande sätt verkställa den utdelning till insättnarne i sparbanken, som han tänkt sig. Min öfvertygelse är, att en sådan oenighet och missbelåtenhet skulle uppstå bland insättnarne, att det blefve nästan omöjligt för sparbanksstyrelsen att tillfredsställa dem alla.

Då jag derjemte är öfvertygad, att den tanke, som uttalats i denna och 31 § af förevarande lagförslag om Konungens befallningshafvandes pröfningsrätt, icke är af beskaffenhet att kunna tillfredsställa allmänheten, skall jag, som sagdt, instämma med den siste talaren och yrka bifall till hans förslag.

Herr Falk: Herr talman! Den idé, som framkastats af den ärade talaren på stockholmsbänken om den uppkomna vinstens fördelning bland insättnarne, medgifver jag skulle vara ganska god, om den blott vore möjlig att realisera, men för min del ser jag ingen möjlighet

härför. För öfrigt vill jag fästa uppmärksamheten på, att största delen af vinsten under alla förhållanden kommer insättarne till godo i form af ökade räntor, ty ingen styrelse lär väl för att öka sparbankens inkomster eller dess reservfond föra lägre inläningsränta, än som är nödvändigt för att hålla sparbanken fullt solid.

Den andre talaren i ordningen påstod, att det vore ett alldeles obehörigt tvång, som skulle utöfvas mot hufvudmän och direktioner, genom den magt och myndighet, som i detta fall tillerkänts Konungens befallningshafvande. Jag hyser dock ingen tvekan att godkänna detta stadgande, ty Konungens befallningshafvandes magt är helt enkelt inskränkt till att pröfva, om beslutet öfverensstämmer med föreskrifterna i denna paragraf och sparbankens reglemente. Det har sagts — jag mins icke om det var offentligt eller om jag hört det enskildt — att Konungens befallningshafvande skulle kunna neka att godkänna ett i laga ordning fattadt beslut. Nej, visst icke! Den enda rätt, Konungens befallningshafvande eger, är att tillse, om dispositionen öfverensstämmer med lag och reglemente. Då jag sålunda icke kan finna, att något tvång härigenom kan utöfvas, ser jag icke heller något hinder för att antaga paragrafen oförändrad.

Herr Wester: Jag är alldeles förekommen af den siste talaren. Jag vill endast säga, att enligt denna lag har Konungens befallningshafvande icke att pröfva annat än om sparbanksstyrelsens beslut öfverensstämmer med lagen och sparbankens reglemente, och har sålunda icke att ingå i pröfning, om det eller det ändamålet är allmännyttigt eller ej.

Af denna anledning yrkar jag bifall till paragrafen.

Herr Jonson i Fröstorp: Herr talman, mine herrar! Då det föreliggande lagförslaget är upprättadt af en komité, granskadt af öfversthallarembetet och Konungens befallningshafvande i riket, godkändt af högsta domstolen, Kongl. Maj:t och nu slutligen äfven af lagutskottet, samt redan antaget af Första Kammaren, hemställer jag till herrarne, om det kan vara lämpligt, att så länge draga ut på diskussionen. Vi räkna redan den 11 maj och hafva snart den 12, och då ännu så många viktiga frågor föreligga till behandling, tillåter jag mig att till de ledamöter, som begära ordet gång på gång i samma fråga, ställa den vänliga anhållan, att de måtte inskränka sina anföranden, hvilka för öfrigt icke tjena något till.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Sjö: Då jag under förmiddagens lopp uttalande mina betänkligheter angående nu föreliggande paragraf och framhöll, att Konungens befallningshafvande möjligen icke skulle i ett eller annat fall bifalla understäldt förslag af sparbank-styrelse om användande af sådana belopp, som öfverstege tio procent af insättarnes kapitalbehållning, svarades af en ledamot i lagutskottet, att detta stadgande kunde vara af mycken nytta för styrelseledamöterna, ty derigenom erhöles de mer säkerhet för sina beslut i dylika fall. — En annan talare, äfven han medlem af lagutskottet, yttrade, att i detta fall icke till-

Rör. förslag till lag angående sparbanker m. m.
(Forts.)

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

komme Konungens befallningshafvande annat än att *pröfva* af styrelsen ingifna beslut, och är det verkligen så, som han sade, att det icke tillkommer Konungens befallningshafvande annat än en dylik pröfningsrätt — hvad han menade i annat afseende, har jag icke klart för mig — så kan dock, såsom jag fattade det, Konungens befallningshafvande lägga besluten i papperskorgen eller på dylikt sätt dermed förfara. Min enskilda mening härom är emellertid den, att Konungens befallningshafvande skall afgifva utlåtande öfver sparbanksstyrelsens beslut angående anslags beviljande för nyttiga ändamål; och jag befarar att sådana utlåtanden måhända mången gång skola gå i en riktning, som icke alltid blifver den bästa. Under sådana förhållanden önskar jag helst, att man stryker paragrafens senare del, och instämmer därför med herr Bokström i hans yrkande, att sista delen, börjande med orden »Hufvudmännens beslut» må helt och hållet utgå.

Herr Linder: På den till mig direkt framställda frågan svarar jag, att det förefaller mig icke i ringaste mån konstigt att låta vinstmedlen komma insättnarne till del. Man behöfver blott göra såsom i ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna, der vinsterna fördelas proportionerligt mellan insättnarne.

Herr Lasse Jönsson: Jag vill till en början anmärka, att sådana yttranden, som en föregående talare hade, äro olämpliga och tjena ingalunda till att förkorta diskussionen.

Vidare vill jag gent emot honom framhålla, att det icke är något skäl, att Första Kammaren antagit lagen, ty om Andra Kammaren fattar olika beslut, kan sammanjemkning komma att ske.

Hvad herr Linders yttrande beträffar, så är det icke alltid de små och fattiga, som insätta medel i sparbanken, utan det kan äfven vara förmögnare personer. Jag känner till en kyrka, som har öfver 60,000 kronor insatta i en sparbank.

För öfrigt böra låntagarne vara lika berättigade som insättnarne att få del af vinsten, ty de betala räntan, hvaraf vinsten uppstår, och äro i många eller kanske de flesta fall i sämre ekonomisk ställning än insättnarne.

Vidkommande herr Bokströms anförande, instämmer jag till fullo med honom, att sista delen af paragrafen bör utgå. Det kan finnas många saker, som en sparbanksstyrelse anser allmänt nyttiga, men Konungens befallningshafvande kan hafva en annan uppfattning. Jag känner till sparbanker, som stiftat stipendiefond för mindre bemedlade studerande o. s. v. I sådana och många likartade fall kan en sparbanksstyrelse anse ändamålet allmännyttigt, men Konungens befallningshafvande vara af annan mening och stryka anslaget, äfven om sparbanken förut haft sitt reglemente fastställt af Kongl. Maj:t. — Och hvad behöfs detta stadgande, när det i 20 § heter:

»Har någon del af sparbanks vinst blifvit använd på annat sätt, än 15 § medgifver, åligger dem, som i beslutet derom deltagit, att, en för alla och alla för en, till sparbanken återgälda hvad sålunda blifvit obehörigen utbetaldt.»

När ett sådant stadgande finnes, anser jag det onödigt att i denna paragraf föreskrifva, att styrelserna hvarje år, och i hvarje fall, skola fråga Konungens befallningshafvande, om de i nåder tillåta dem att använda af detta öfverskott till det eller det.

Jag instämmer med herr Bokström.

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.

(Forts.)

Herr Lundberg: Med anledning af hr Westers anförande ber jag att få erinra, att, då paragrafen föreskrifver, att Konungens befallningshafvande har att pröfva, huru vida beslut om användande af öfverskottsmedel öfverensstämmer med föreskrifterna i denna paragraf och sparbankens reglemente, är det ju uppenbart, att pröfningen skall jemväl afse, huru vida det ändamål, hvartill någon del af sådana medel skulle användas, verkligen vore att anse såsom »välgörande eller allmännyttigt»; och härvid kunde ju ofta uppfattningen bero på godtycke samt Konungens befallningshafvandes eller en landsekreterares eller länsnotaries omdöme komma att stå i strid med direktörerna och hufvudmännen i en sparbank. Bestämmelse, som skulle föranleda härtill, anser jag icke vara befogad. Om en sparbanks direktion och hufvudmän under tiotal, tjugu eller trettio år bidragit till den ställning sparbanken har, så att reservfonden uppginge till 15 procent öfver insatta medel, vore det väl icke för mycket begärdt, att dessa hufvudmän ock finge bestämma om användandet af öfverskottsmedlen för ändamål, de ansåge för »välgörande» eller »allmännyttiga».

På grund häraf förnyar jag mitt instämmande uti herr Bokströms yrkande.

Herr Andersson i Nöbbelöf: Herr talman! mine herrar! Då ett par talare, som under förmiddagen yrkat afslag å lagen och nu på senare delen af denna paragraf, behogat citera ett yttrande, som jag hade på förmiddagen, vill jag blott fråga dessa herrar: är det deras mening, att sparbanksstyrelseledamöterna skola handla i strid med denna lag och gällande reglemente? Är det deras mening, då kunna vi stryka nu omtvistade bestämmelse. Men är det icke deras mening, utan vilja de, att sparbanksdirektionen skall hålla lag och författningar, då kan denna bestämmelse gerna stå kvar.

Nu heter det i 15 § af lagförslaget:

»All vinst, som å sparbanks rörelse uppkommer, skall afsättas till en reservfond för bestridande af omkostnader och betäckande af förluster; dock att, när reservfonden eller, der förbehåll om tillskjuten grundfonds återbärande icke i reglementet gjorts, sammanräknade beloppet af grund- och reservfonderna öfverstiger tio procent af insätternes behållning enligt senaste bokslut, hufvudmännen må, efter det sparbankens styrelse afgifvit yttrande i ärendet, kunna besluta, att öfverskottet skall användas för väckande och underhållande hos mindre bemedlade insättare af håg till ökad sparsamhet eller ock, der reglementet sådant uttryckligen medgifver, för välgörande eller allmännyttigt ändamål.»

Och i 20 §: »Har någon del af sparbanks vinst blifvit använd på annat sätt, än 15 § medgifver, åligger dem, som i beslutet derom

Rov. förslag till deltagit, att, en för alla och alla för en, till sparbanken återgälda hvad lag angående sålunda blifvit obehörigen utbetaldt.»
sparbanker

m. m.
(Forts.)

Då så väl det yrkande, som nu är gjordt, som den nuvarande lagen är sådan, att Konungens befallningshafvande kan säga, att det ändamål, hvartill sparbanksstyrelsen användt medlen, icke är »allmännyttigt», hvadan styrelsen skall återbetala medlen, så tror jag för min del, att styrelseledamöterna skola erhålla mer trygghet, om deras beslut, huru medlen skola användas, blifva af Konungens befallningshafvande pröfvade.

Jag skall på grund af hvad jag anfört be att få yrka bifall till paragrafen oförändrad.

Herr Edelstam: Jag har blifvit uppkallad af ett yttrande utaf herr Petersson i Hamra. Han uttalade nemligen den fruktan, att någon utdelning icke kunde på lämpligt sätt ske till de mindre bemidlade. — Jag har sjelf varit ledamot af styrelsen för Nyköpings sparbank och vet därför af erfarenhet, att detta mycket väl går för sig. Sedan åtskilliga år har i denna sparbank utbetalts vissa belopp till de flitigaste insättarne under året, dock så att icke samma personer år efter år erhållit af dessa medel, utan olika för hvarje år. Detta har väckt allmän belåtenhet.

Jag vill begagna tillfället att samtidigt hemställa till kammaren att paragrafens sista punkt måtte få kvarstå, ty den synes mig lämplig.

Herr Svensson från Karlskrona: Man får väl antaga, att till styrelseledamöter för sparbankerna väljas sådana personer, som hafva förtroende i den ort, de tillhöra, och då § 20 i detta lagförslag har sådana bestämmelser, som der finnas, eller att om »någon del af sparbanks vinst blifvit använd på annat sätt, än § 15 medgifver, åligger dem, som i beslutet derom deltagit, att, en för alla och alla för en, till sparbanken återgälda hvad sålunda blifvit obehörigen utbetaldt», måste man väl förutsätta, att dessa styrelseledamöter och hufvudmän noga pröfva, innan de fatta beslut om användande af vinsten. För min del anser jag att de i detta fall icke böra stå under Konungens befallningshafvandes förmynderskap. Det kan verkligen, såsom förut här blifvit yttradt, nästan vara en smakfråga, huru vida de ändamål, hvartill medlen användas, äro att betrakta såsom allmännyttiga eller icke.

Herr talman, jag skall be att få förnya det yrkande, jag gjorde, då jag instämde med herr Bokström.

Herr Bokström: Det är med föranledande af en direkt uppfordran utaf en ledamot i lagutskottet, jag begärt ordet.

Jag har alldeles icke gjort något yrkande, att bestämmelserna om öfverskottsvinstens disponerande för allmänna ändamål skulle förändras, ej heller att sparbankernas hufvudmän skulle fritagas från förbindelsen att ansvara för obehörigt användande af vinstmedlen eller att dessa bestämmelser icke skulle behöfva efterleivas. Jag har blott yrkat, att sparbanks förtroendemän fortfarande skulle få hafva den

dispositionsrätt de haft öfver den vinst, som är en produkt af deras^{Rör. förslag till} oaföfnade arbete, och att Konungens befallningshafvandes förhållande^{lag angående} med afseende å denna disposition måtte blifva sådan den nu är. — Konungens befallningshafvande har till embetsåliggande att antingen sjelf eller genom ombud hvarje år taga kännedom om sparbankernas ställning, protokoll och handlingar. Derigenom erhåller Konungens befallningshafvande underrättelse, om någon obehörig disposition sker, och med anledning deraf kan Konungens befallningshafvande framdeles lika väl som hittills i fall af behof vidtaga åtgärder. Konungens befallningshafvandes befogenhet har hittills icke sträckt sig till att sjelf pröfva saken, utan Konungens befallningshafvande har haft skyldighet att hänvisa till domstol, som haft att döma.

*sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Efter denna lag deremot skall Konungens befallningshafvande sjelf pröfva i saken, och för min del anser jag detta icke vara lämpligt. Må man icke förgäta, att den yttersta orsaken till att vår sparbanksrörelse nått en så hedrande utveckling, har varit det intresse för saken, som funnits i orterna och som föranledt en mängd personer att oegennyttigt åt sparbankerna egna tid och krafter. Det har uttalats från flera håll, att sparbankerna nu skola inrangeras under Konungens befallningshafvandes öfverförmynderskap, och den här föreslagna bestämmelsen, som icke visats vara af något som helst behof påkallad, synes verkligen vara egnad att gifva stöd åt ett sådant tal. Det varma intresse för sparbankssaken, som fortfarande torde vara behöfligt, skall derigenom icke vinna i styrka, och enligt min mening är svenska folket icke så sinnadt, att det i längden lider ett kontrollerande ingripande från myndigheternas sida, som icke visat sig vara i minsta mån behöfligt.

Herr Ola Bosson Olsson: Herr vice talman! Jag skall bedja att få till fullo instämma i hvad lagutskottets försvarare här hafva yttrat. För min del tror jag, att det är alldeles nödvändigt att hafva i lagen dessa bestämmelser, då det blir fråga om att utdela af vinstmedlen, när dessa med mer än 10 procent öfverskjuta insättarnes fordringar i sparbanken. Jag skall derjemte bedja att få påvisa nödvändigheten häraf med ett litet exempel.

I den ort, jag tillhör, finnes en större sparbank. För några få år sedan önskade ordföranden i denna sparbank att få en telefon till sitt hem. Han meddelade antagligen detta för någon eller några af bankens styrelsemedlemmar och följdén blef, att det anlades en telefonlinie från sparbankslokalen till ordförandens hemvist, hvilka båda ställen äro belägna närmare 1,5 mil från hvarandra. Kostnaden härför bestriddes af sparbankens medel till en ganska betydlig summa. Det är numera tre eller fyra år sedan detta skedde, men ännu har jag icke hört omtalas, att Konungens befallningshafvande i anledning häraf gjort någon anmärkning.

Jag anser därför, att i lagen bör inkomma hvad af utskottet i denna paragraf föreslagits, till hvilket jag för min del yrkar bifall.

Herr Falk: Då ett par talare anmärkt, att bestämmelsen i § 15 att Konungens befallningshafvande skall se till, att beslutet öfverens-

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

stämmer med föreskrifterna i denna paragraf och sparbankens reglemente skulle vara öfverflödig, därför att i 20 § står, att de, hvilka deltaga i beslut, att sparbanks vinst användes »på annat sätt än 15 § medgifver», få sjelfva betala, hvad som i detta hänseende blifvit »obehörigen utbetaldt», ber jag endast att få fästa dessa talares uppmärksamhet uppå, att detta är två helt och hållet skilda saker. Det står i 15 §, att sparbanks vinst icke får till något ändamål användas, förrän den öfverstiger »10 procent af insättarnes behållning», och de beslut, som fattas i strid *häremot*, skola af Konungens befallningshafvande beifras.

Herr talman! Jag beder att få yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner 1:o) på godkännande af paragrafen oförändrad; 2:o) på godkännande af densamma med den af herr Linder föreslagna ändring; och 3:o) på bifall till herr Bokströms ändringsförslag. Herr talmannen fann den förstnämnda propositionen vara besvarad med öfvervägande ja. Votering blef likväl begärd, i följd hvaraf, och sedan till kontraposition antagits bifall till herr Bokströms ändringsförslag, nu blef uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren antager 15 § i föreliggande lagförslag, sådan paragrafen af lagutskottet föreslagits, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt paragrafen med den af herr Bokström föreslagna ändring.

Omröstningen visade 126 ja och 60 nej; hvadan paragrafen af kammaren godkänts sådan den af utskottet föreslagits.

§ 16 innehöll följande stadgande:

I sparbank skola föras följande böcker:

kassabok, som föres i två exemplar och af särskilda personer;

afräkningsbok, som för hvarje insättare utvisar insatta och uttagna belopp samt hans tillgodohafvande;

länebok, som upptager de af sparbanken utlemnade lån, derå inbetalda räntor och gjorda afbetalningar samt för lånen ställda säkerheter;

register å sparbankens gäldenärer, hvilket vid hvarje gäldenärs namn angifver dennes samtliga förbindelser till sparbanken, vare sig såsom hufvudgäldenär eller löftesman; samt

kapitalbok, upptagande sparbankens tillgångar och skulder vid

hvarje års början och slut; varande sparbanks styrelse obetaget att, efter ty profvas lämpligt, låta föra äfven andra böcker.

Bokslut skall upprättas för kalenderår och fullständigt utvisa sparbankens ställning.

Konungens befallningshafvande eger, der så aktas nödigt, att meddela föreskrift angående sättet för räkenskapens förande och avslutande.

Sparbanks styrelse är pligtig att senast en månad efter bokslutets upprättande afgifva statistisk redogörelse angående sparbanken och dess rörelse jemlikt de föreskrifter, Konungen kan låta utfärda.

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Svensson i Rydaholm: Jag skall bedja att i sista stycket af denna paragraf få föreslå en liten förändring.

Der står, att »sparbanks styrelse är pligtig att senast en månad efter bokslutets upprättande afgifva statistisk redogörelse angående sparbanken och dess rörelse jemlikt de föreskrifter, Konungen kan låta utfärda». Nu kan det hända, att, när revisionen kommer, den påpekar åtskilliga fel, som ovilkorligen måste rättas. Om då den statistiska redogörelsen redan är afgifven, är det icke säkert, att den är riktig. Väntar man deremot, tills revisionen avslutats, har man större anledning tro, att de statistiska uppgifterna blifva tillförlitliga.

Jag yrkar därför, att i stället för orden »boksluts upprättande» det måtte insättas orden *revisionens avslutande*. Således skulle sista stycket få följande lydelse: »Sparbanks styrelse är pligtig att senast en månad efter *revisionens avslutande* afgifva statistisk redogörelse angående sparbanken och dess rörelse jemlikt de föreskrifter, Konungen kan låta utfärda».

Herr *Lundberg* instämde häruti.

Herr Bengtsson yttrade: Ehuru jag icke under diskussionen i förmiddags yttrade mig vid behandlingen af 1 § i nu föreliggande betänkande, så berodde detta icke derpå, att jag godkänner förslaget. Tvärt om fruktar jag för, att man lagstiftar allt för mycket och att lagstiftningen går i den riktning, att våra nuvarande sparbanker komma att aftyna.

Jag anser, att våra sparbanker hittills utträttat mycket godt på de orter, der de uppstått, men jag tror icke, att de hafva råd att utgifva stora summor i och för skötseln af sina angelägenheter, utan dessa hafva hittills fått skötas af personer, som intressera sig för saken. Om man nu lagstiftar för mycket och ställer dessa personer nära nog under Konungens befallningshafvandes förmynderskap, så fruktar jag för, att intresset hos dem för våra sparbanker helt och hållet kommer att försvinna. Jag kan icke föreställa mig, att man behöfver gå så långt i lagstiftning, som i nu föredragna paragraf föreslagits. Man har der först uppräknat, hvilka böcker som skola föras vid en sparbank, och sedermera har man till paragrafen tillagt ett moment, som innehåller, att »Konungens befallningshafvande eger, der så aktas nödigt, att meddela föreskrift angående sättet för räkenskapens förande och avslutande».

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Detta synes mig vara att ställa de personer, som sköta sparbankernas angelägenheter, under för strängt förmynderskap.

En talare på kalmarbänken yttrade i förmiddags, att det vid mångt tillfälle kunde vara bra att stå under Konungens befallningshafvandes förmynderskap. Jag tycker deremot icke, att man bör ställas under förmynderskap, då man hunnit till myndig ålder, för så vidt man själf förstär sköta sina angelägenheter. Jag tror i detta fall, att sparbanksstyrelserna kunna vara lika lämpliga att meddela de föreskrifter, som erfordras för en banks behöriga skötande, som de ombud, hvilka Konungens befallningshafvande skola utse. Hade man någon säkerhet för, att dessa af Konungens befallningshafvande utsedda ombud vore fullt kompetenta i bokföring, då vore härom icke mycket att säga, men erfarenheten har visat motsatsen. Härtill kommer, att Konungens befallningshafvande det ena året kan hafva ett ombud, som säger: »På det och det sättet skola herrarne sköta sina räkenskaper», och ett annat år ett, som säger: »Nej, detta duger icke. Så och så skola räkenskaperna skötas». På detta sätt blifver en sparbanksstyrelse af Konungens befallningshafvandes ombud endast trakasserad.

Af en föregående talare har yrkats, att sista stycket i denna paragraf skulle få en annan lydelse, än den utskottet föreslagit. Jag skall häri bedja att få instämman med honom, att äfven jag tror, att för afgifvande af den statistiska redogörelsen en månad »efter bokslutets upprättande» är alldeles för kort tid och att följaktligen i detta hänseende bestämmelsen i sista momentet är olämplig.

Jag yrkar alltså att *båda* de sista styckena skola ur paragrafen utgå.

I detta yttrande instämde herrar *Göransson, Olsson* i Ornakärr, *Andersson* i Hamra och *Rydberg*.

Vidare anförde:

Herr Petersson i Hamra: Jag skall bedja att få instämman så väl med den förste talaren, herr Svensson, i hans yrkande om förändring i sista momentet af orden »efter bokslutets upprättande» till »efter revisionens afslutande», som med den siste talaren, herr Bengtsson, som yrkat uteslutande af det näst sista momentet i den förevarande paragrafen. Jag tycker att, då det är så i detalj bestämdt, huru räkenskaperna skola föras, bör det vara tillräckligt. De skäl, som den siste talaren anförde, voro också så starka, att jag, som sagdt, anser, att man på grund af dem kan yrka bifall till uteslutande af nämnda moment.

Likaså tycker jag, att den bestämmelse, som förekommer i andra raden af 16 § om »kassabok som föres i 2 exemplar och af särskilda personer», är väl mycket detaljerad. Jag vill icke säga, att det är obehöfligt att föra kassabok i 2 exemplar, men i landsortssparbankerna — åtminstone i den bank, der jag arbetar — tillgår det så, att det föres en kassabok, och vid sammanträdena hafva styrelseledamöterna i de olika kommunerna särskilda längder, der de anteckna dem, som insatt eller uttagit penningar och qvittera i de böcker, som de hafva.

Dessa längder inläggas genast vid sammanträdets slut, under styrelsens Rör.förslag till lås, i bankens kassahvalf och vid revisionen jemföras desamma med lag angående kassaboken. Om nu ett sådant sätt att föra räkenskaperna icke skulle sparbanker godkännas, blefve man tvungen att för deras skötande aflöna en tjänsteman till, utom den som finnes. Det blefve både kostsamt och besvärligt, det är jag öfvertygad om. Jag skulle därför helst önska, ehuru jag icke vill framställa något yrkande derom, att det i stället bestämdes, att det skulle vara en kassabok jemte kontrollräkning, som fördes af särskild person. Kontrollräkningen skulle då hafva samma ändamål som andra exemplaret af kassaboken. Men det blefve något helt annat än att hafva 2 särskilda kassaböcker. Jag förstår, att hela denna lag är skriven med hänsyn tagen till förhållandena i de större städerna, der det sitter ett större antal ledamöter i banken. Men det kan icke gå till på samma sätt i de små bankerna. Denna bestämmelse skulle blott komma att för dem försvåra arbetet.

Jag har endast sagt detta för att påvisa, huru svårt det skulle blifva för de små sparbankerna att iakttaga paragrafens bestämmelse angående »kassabok», men jag vill i detta hänseende icke göra något yrkande.

Herr vice talmannen Danielson: Jag skall bedja att få instämma med herr Jöns Bengtsson, då jag liksom han tror, att detta moment om Konungens befallningshafvandes rätt att meddela föreskrifter angående sättet för räkenskapernas förande och avslutande bör utgå. Jag tror, att detta stadgande skulle komma att göra omak och att det därför, som sagdt, bör utgå ur paragrafen.

Hvad den andra frågan beträffar eller ändringen i sista momentet af orden »efter bokslutets upprättande» till »efter revisionens avslutande», tror jag den icke är af någon betydighet. Men jag skall icke motsätta mig denna ändring, om kammaren vill besluta den.

Herr Wester: Det är icke sagdt, att, därför att det är föreskrifvet, hvilka böcker skola föras i en sparbank, dessa böcker äfven komma att föras så, att man får ett tydligt och klart begrepp om bankens ställning. Derfor har i 16 § lemnats Konungens befallningshafvande rätt att meddela föreskrift angående sättet för räkenskapernas förande. Vi hafva på förmiddagen hört, att i sparbanker förekommit ett sådant bokföringssätt, att man icke af det kunnat se ställningen, äfvensom att Konungens befallningshafvande föreskrifvit ändring, men att sådan icke vidtagits, emedan bankstyrelsen förklarar, att det vore obehöfligt. Och i sadant fall synes Konungens befallningshafvande böra hafva rätt att icke allenast utöfva kontroll, utan ock att göra den effektiv.

Det har vidare sagts, att de ombud, som Konungens befallningshafvande utsett för att inspektera sparbankerna, icke skulle ega nödiga kvalifikationer dertill. En sådan insinuation, som icke har stöd af något bevis, vill jag icke fästa mig vid, men jag får erinra, att, om någon af dessa inspektörer till Konungens befallningshafvande hemställer om ändring i något fall, det icke blir inspektören, utan Konungens befallningshafvande, som efter pröfning kommer att meddela nödig

(Forts.)

Rör. förslag till ansedd föreskrift. Och jag är öfvertygad, att Konungens befallningslag angående hafvande dervid handlar med sådan omsigt, att talarens på malmöhus-sparbanker hänken farhågor visa sig fullkomligt ogrundade.

m. m.
(Forts.)

Det har nämnts, att detta stadgande om Konungens befallningshafvandes pröfningsrätt skulle åstadkomma utgifter, men jag kan icke förstå, att utgifterna skulle blifva större, om bokföringen sker på ett klart och lättfattligt sätt, än om den ordnas så, att man ej får insigt om bankens ställning.

Hvad åter beträffar anmärkningen mot sista momentet angående afgifvande af statistisk redogörelse rörande sparbankerna och det yrkande, som gjorts, att orden »efter bokslutets upprättande» skulle förändras till »efter revisionens afslutande», vill jag icke sätta mig mot en sådan förändring, men jag vill, som sagdt, yrka på bibehållande af det moment, som ger Konungens befallningshafvande rätt att meddela föreskrift angående sättet för räkenskapernas förande och afslutande.

Herr Broström: Det har redan förut i dag på förmiddagen blifvit erinradt derom, att det för närvarande icke finnes någon föreskrift om bokföringen i sparbank. Det synes mig då alls icke vara obilligt, att en sådan föreskrift lemnas, när hvar och en, som är skyldig att göra anmälan till handelsregistret, äfven är pliktig att föra vissa uppgifna böcker, och det vid ganska högt ansvar. De böcker, som i denna paragraf äro föreslagna att af sparbank föras, äro på det hela desamma, som det åligger hvarje industriidkare eller liten handlande att föra. Det är endast låneboken och registret, som äro för sparbank tillagda. Deremot finnes i näringsfrihetsförordningen föreskrifvet, att industriidkare och handlande skola föra brefbok, hvilket ej är föreskrifvet för sparbanken.

Det synes mig vara af stor vikt, då det visat sig, att det finnes sparbanker, som icke föra sina böcker ordentligt eller uppgöra ett ordentligt bokslut, att en sådan föreskrift blifver lemnad, och att äfven kontroll öfver densamma kommer att bestämmas.

Det yttrades af en talare, att den kontroll, som genom utsedde ombud komme att utöfvas af Konungens befallningshafvande, skulle blifva olidlig, emedan ett sådant ombud icke skulle förstå, huru en bokföring rätteligen skulle vara ordnad och man således af detta ombud skulle få än den ena föreskriften, än den andra. Men jag beder att få fästa uppmärksamheten uppå, att det icke är ombudet, som utfärdar föreskrifter, utan Konungens befallningshafvande, och jag förmodar, att Konungens befallningshafvande komma att pröfva sina ombuds framställningar, innan de utfärda några påbud.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till paragrafen i dess helhet.

Herr Collander: Denna paragraf anser jag vara en af de viktigaste, ty den säkrare kontroll, som härigenom kan ernås å bankens förvaltning, är icke blott af vikt för allmänheten utan äfven för bankstyrelsen gent emot dess tjänstemän. Jag tror därför, att man icke kan hafva skäl att påyrka någon inskränkning i antalet af de böcker,

som skola föras i sparbank. Särskildt bör man lägga stor vikt uppå, att registerböcker föras; och bestämmelsen att Konungens befallningshafvande bör ega att, der så aktas nödigt, meddela föreskrift om sättet för räkenskapens förande och avslutande är också alldeles nödvändig, emedan böcker kunna föras och avslutas på mycket olika sätt. Icke heller kan jag finna, att den föreslagna tiden af en månad efter bokslutets upprättande för afgifvande af den statistiska redogörelsen är för kort. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag, hvilket jag anser i detta fall likasom i alla de öfriga delarne af denna lag vara väl affattadt.

*Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Herr Bülow: Jag har förundrat mig öfver den mängd af finansministrar in spe, som finnas i denna kammare. Då jag emellertid som mest beundrade dessa herrars öfverlägsenhet i finansfrågor, kom herr Gumælius och påstod, att de fleste talare icke gjort sig fullt reda för hvad frågan gälde! Sedan uppträdde en annan talare och sönderref en af de viktigaste paragraferna i förslaget, till den grad att det blifvit omöjligt att af lemningarna göra en paragraf, som innehöll sundt förnuft. Men detta oaktadt fick man, när denne talare slutat med att yrka bifall till sitt förslag, höra en mängd instämmanden.

Jag har velat framhålla, att i denna kammare finnes ett stort parti, som önskar få en starkare kontroll öfver sparbankerna, och jag tillhör detta parti. Vi vilja hafva förslaget genomfördt oförändradt, sådant detsamma föreligger. Herrarne hafva nu i tre voteringar pröfvat sina krafter med oss, men ändock funnit, att vi äro herrarne öfverlägsna. Det kan därför vara öfverflödigt att härom hålla långa tal.

Jag yrkar bifall till 16 § oförändrad.

Herr Bengtsson: Jag ber att få ändra mitt förra yrkande derhän, att jag instämmer i herr Svenssons redaktionsförslag beträffande sista punkten och anhåller, att endast näst sista punkten må utgå.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de särskilda yrkanden, som derunder förekommit, blef paragrafen af kammaren godkänd i oförändradt skick.

§§ 17—20.

Godkändes.

§ 21 var enligt utskottets förslag så lydande:

Konungens befallningshafvande har att öfva tillsyn öfver sparbank och för sådant ändamål sjelf eller genom ombud verkställa undersökning af sparbankens förvaltning, dervid sparbankens räkenskaper, protokoll, kassa och lånehandlingar skola af styrelsen hållas tillgängliga.

Sådan undersökning må, när Konungens befallningshafvande pröfvar nödigt, ske antingen genom deltagande i den årliga revisionen af sparbankens förvaltning och räkenskaper eller utåu samband med revi-

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

sionen; dock att undersökning af hvarje sparbank skall ega rum minst en gång årligen. Verkställes undersökningen genom Konungens befallningshafvandes ombud, åtnjuter ombudet arfvode af allmänna medel efter de grunder, Konungen stadgar.

Hafva hufvudmän eller styrelse fattat beslut, hvilket står i uppenbar strid med lag eller det för sparbanken gällande reglemente eller eljest finnes medföra våda för sparbankens säkerhet eller kränkning af *insättares* rätt, må Konungens befallningshafvande förbjuda verkställighet af beslutet. Konungens befallningshafvande må ock förelägga sparbanks hufvudmän eller styrelse att, i händelse beslut af nyss omförmälda beskaffenhet gått i verkställighet, göra rättelse, der så ske kan, så ock att fullgöra hvad dem enligt lag och reglemente åligger, äfvensom att eljest vidtaga åtgärd, som Konungens befallningshafvande för betryggande af *insättares* rätt funnit nödigt att föreskrifva, Konungens befallningshafvande i sistnämnda fall dock obetaget att, om förhållandena dertill föranleda, låta på sparbankens bekostnad verkställa sådan åtgärd.

Sker svårare afvikelse från denna lag eller från sparbanks reglemente, och varder ej den anmärkta afvikelsen inom förelagd tid rättad, ankommer det på Konungens befallningshafvande att förbjuda fortsättning af sparbankens verksamhet.

I fråga härom anförde:

Herr Alexanderson: I slutet af 21 § 3 mom. hemställer utskottet, att Konungens befallningshafvande skulle ega rättighet att äfven »eljest vidtaga åtgärd, som Konungens befallningshafvande för betryggande af *insättares* rätt funnit nödigt att föreskrifva; Konungens befallningshafvande i sistnämnda fall dock obetaget att, om förhållandena dertill föranleda, låta på sparbankens bekostnad verkställa sådan åtgärd». — Man kan ej, om man vill uttrycka sig försigtigt, tydligare formulera qvasi-envälde åt Konungens befallningshafvande i hitbörande frågor. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet säger likväl å sidan 45 i den kongl. propositionen, i fråga om Konungens befallningshafvandes pröfningsrätt i annat fall, följande anmärkningsvärda ord: »Jag finner i allt fall betänkligt, att en myndighet erhåller rätt att förqväfva en med iakttagande af alla laga former tillkommen inrättning, helst då densamma måste presumeras hafva ett filantropiskt syfte och förutsätter vissa uppoffringar af stiftarne».

Kunna nu verkligen dessa af herr finansministern uttalade åsikter anses vara konsekvent genomförda i tillämpningen, då en så betänklig magt och myndighet inrymmes åt Konungens befallningshafvande i slutet af detta 3:e moment och utan vidare egentlig regulator, än hvad Konungens befallningshafvande »finner nödigt»? Vi hörde af herr Gumælius på förmiddagen, att vissa orters sträfvanden att inrätta folkbank och dylik penninganstalt underkänts af Konungens befallningshafvande och att Kongl. Maj:t gifvit sina befallningshafvande rätt i dess beslut härutinnan. Vi erforo äfven då af herr finansministern, att han fann stadgandena speciellt uti detta klandrade moment alldeles förträffliga, och torde man deraf kunna draga någon slutsats, hvad utgång en

klagan öfver ett vid allt envælde dock *möjligt* missgrepp från Konungs befallningshafvandes sida verkligen kommer att få.

Kan någon tro, att dessa rader i slutet af 3:e momentet skall i särskild grad uppmuntra sparbanksrörelsen till ökad lifaktighet och verksamhet? Hvad är det, som gjort sparbankerna så populära bland folket? Är det väl vissheten, att Konungens befallningshafvande deröfver i någon mån hållit sin skyddande och ingripande hand? Nej, för visso icke! Det är fast mera sparbankernas ursprung, deras barnskap hos folket utan allt qväfvande formelt tvång — ett tvång, hvarunder man ofta får se *saken* dö, trots ett ärligt fäktande för att hålla den uppe. Det är sannerligen en klen tröst att dö efter konstens regler, men dock dö, och drifs »konsten» till den ytterlighet, som i detta moment åsyftas, ja då är jag rädd att flera med mig kunna i så fall komma att beklaga förslaget tillkomst trots dess obestriddliga förtjenster i flera hänseenden för öfrigt, och som gjort, att många nu med glädje helsat och antagit dess hufvudsakliga innebörd.

Om det enskilda initiativet och iugifvelsen sätter i gång ett företag och derå arbetar med lif, lust och kraft, kanske offrande på den goda saken icke blott tid och arbetskraft, utan äfven penningar, men en myndighet med lagens rätt tager till sig ledningen, undanskjutande den ursprungligen impulserande kraften — är det väl då alltid säkert, att derefter allt blir bättre bestämdt, när blott Konungens befallningshafvande får rätt att utan alla inskränkningar allsväldigt reglementera. Är det säkert att *hvarje* embetsinnehafvare eger större insigt eller intresse än i detta fall de personer, hvilka för sparbanksidén kanske offrat mycken tid, arbete och risk? Jag må bekänna, ett det enskilda intresse, som varit nog kraftigt att *ur intet* kalla saken till lif, hör enligt min åsigt hafva minst lika mycket berättigande att af statsmagtarna tillvaratagas, som ett kanske i många fall mera dekorativt skydd från myndigheternas sida, hvilket till och med kan verka rent af förlamande på det lifgivande enskilda initiativet. I förevarande sak fruktar jag detta ännu mera, sedan det framkommit antydningar i syfte derom: »att vi redan hafva tillräckligt många sparbanker, allra helst sedan postsparbanken tillkommit, som erbjuder en i allo nöjaktigt placering för allmänhetens besparingar» — postsparbanken, som dock ifrån många laudsorter *bortför* det kapital, som de vanliga sparbankerna der låta, upplifvande affärsverksamheten, cirkulera!

Jag har förut framhållit, att förslaget innehåller många obestriddiga förtjenster, men om Kongl. Maj:t eller Första Kammaren skulle motsätta sig utslutningen af dessa rader i 3:e momentet, ja, då är det ej endast de goda sidorna i förslaget, man företrädesvis önskar framgång åt, utan derjemte en magtfråga, som åtminstone *kan* blifva ödesdiger. Förslaget i öfrigt borde väl för denna gång kunna vara nog. Bifaller emellertid Andra Kammaren detta moment oförändradt, då blir äfven alla momentets enväldiga bestämmelser ohjelpligt fastlåsta för en oöfverskådlig framtid; må vi betänka detta, och att deremot det icke är rimligt antaga, att förslaget i dess helhet faller *derpå*, att vi besinningsfullt tänka oss för, innan vi äfven härutinnan riskera att definitivt bortskänka all bestämmanderätt öfver våra sparbanker — detta kan tids nog ske framdeles.

Rör-förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

Herr talman! Jag yrkar återremiss för omredigering af detta moment i det af mig föreslagna syftet, men är naturligtvis äfven med om ett beslut, hvarigenom de anmärkta raderna nu genast förklaras utgå.

Häruti instämde herrar *Lilienberg, Bokström, Andersson* i Skeenda och *Thermænius*.

Härefter lemnades ordet till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen som yttrade: Den talare, som yrkat uteslutande af dessa sista rader i 3:e momentet, har tydligen sjelf misstro i allmänhet till såväl Konungens befallningshafvandes omdöme som deras inderation vid handhafvande af deras ansvarsfulla pligt, och jag befarar, att han kanske inger samma misstro hos en eller annan af kammarens ledamöter, samt derigenom måhända föranleder, att kammaren eller några, kanske flera, af dess ledamöter skulle blifva benägna att stryka dessa sista rader.

För min del anser jag emellertid, att detta skulle vara synnerligen olämpligt. Kongl. Maj:t har tillsatt dessa rader, just emedan han ansett sig hafva skyldighet att vaka öfver insättares rätt på alla möjliga sätt. Hvad särskildt detta tillägg beträffar, är det gjordt därför, att man icke kan i lagen upptaga alla de ingrepp, som af en sparbankstyrelse kunna komma att begås, och af sådan anledning har det öfverlemnats åt Konungens befallningshafvande att i dylika fall handla endast efter sitt omdöme. Det står ju för öfrigt alltid vederbörande fritt att klaga hos Kongl. Maj:t, i fall någon orätt blifvit begången. Jag vill såsom exempel på dylika origtigheter eller missförhållanden, hvilka, såsom jag under förmiddagens debatt angaf, hittills stundom förekommit och fortfarande kunna förekomma vid våra sparbanker, utan att lagen kunnat bestämma något egentligt förbud deremot, nämna värdslös förvaring af värdepapperen, insättande på oriktig räkning af medlen och dylikt. Det finnes många dylika missförhållanden, som ej lämpligen kunna särskildt uppräknas i lagen, men hvilka dock äro sådana, att de böra beifras. Jag kan icke inse, att fara uppstår, om man tolkar efter ordalydelsen deuna bestämmelse, att Konungens befallningshafvande må ock förelägga sparbanks hufvudmän eller styrelse att — — —, »äfvensom att eljest vidtaga åtgärd, som Konungens befallningshafvande för betryggande af *insättares* rätt funnit nödigt att föreskrifva; Konungens befallningshafvande i sistnämnda fall dock obetaget att, om förhållandena dertill föranleda, låta på sparbankens bekostnad verkställa sådan åtgärd».

Jag ber att i sammanhang härmed få uppläsa den sista delen af paragrafen: »Sker svårare afvikelse från denna lag eller från sparbanks reglemente och varder ej den anmärkta afvikelsen inom förelagd tid rättad, ankommer det på Konungens befallningshafvande att förbjuda fortsättning af sparbankens verksamhet.» Det föreföll mig, som om talarens mening icke varit, att denna sistnämnda bestämmelse skulle utstrykas, och dock utgör denna ett mycket kraftigare verktyg att använda, då det uppstår svårare felaktigheter. Enligt den förra

bestämmelsen skulle Konungens befallningshafvande endast förbjuda den eller den saken, och om vederbörande sparbank sedan ej stälde sig deras föreskrift till efterrättelse, skulle de ega att ålägga den böter. För min del kan jag deruti icke finna någonting oroande. Jag medger, att, om man hyser den åsigten, som uttalades af en talare på förmiddagen, nemligen att allt, som inrymdes åt Konungens befallningshafvande till öfvervakande af insättarnes bästa, endast är att utvidga ett behöfligt embetsmannavälde, då vore det verkligen så godt att genast rifva sönder lagen. Men jag har funnit af frågans behandling hittills, att lagen har allt för stora sympatier, för att det skulle antagas, att kammaren ville på detta sätt omintetgöra lagen. Jag hoppas därför, att äfven denna paragraf kommer att bifallas, så mycket mera som jag icke kan förstå, huru kammaren skulle hafva kunnat biträda åtskilliga af de redan godkända paragraferna, om den ej haft förtroende för vederbörande och varit öfvertygad att de skola handla efter sin pligt.

*Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)*

Vidare anförde:

Herr Wester: Den förste talaren yrkade återremiss af den föreliggande paragrafen. Efter hvad jag hört uppgifvas, har emellertid Första Kammaren redan fattat beslut om lagen och dervid äfven godkänt denna paragraf. Under sådana förhållanden kan jag icke förstå hvad en återremiss tjenar till. Den kan icke föranleda annat beslut ifrån utskottet, än en uppmaning till kammaren att i frågan fatta beslut.

Då jag alltså icke ser, hvilket gagn en återremiss skulle medföra, tager jag mig friheten att, under åberopande i öfrigt af de skäl, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet nyss anförde, yrka bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Petersson i Hamra: Denna paragraf anser jag vara en af de viktigaste i hela lagförslaget, hvarför jag gent emot den förste talaren vill säga, att det olyckligaste man efter mitt förmenande kunde göra vore att, sedan alla de föregående paragraferna blifvit oförändrade antagna, uu göra någon ändring här.

Min öfvertygelse är, att ju starkare kontrollen blir, desto bättre kommer lagen att verka. Jag anhåller därför att få instämma med herr Wester i hans yrkande om paragrafens antagande oförändrad.

Herr Alexanderson: Det förefaller mig, som borde man ändock kunna erkänna, att det yrkande, som jag nyss framstälde, ingalunda är så alldeles obefogadt, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet tyckes anse. Jag har ju härvid endast föreslagit borttagandet af ett *appendix*, hvars uteslutande ej kan göra lagen i dess hufvudsakliga delar i ringaste mån oantaglig, men väl om det kvarstår göra den osmaklig, enär Konungens befallningshafvande erhållit en allt för sväfvande anvisning för sitt ingripande genom hvarjehanda obestämda åtgärder, utan annan regulator för sitt inskridande, än att Konungens befallningshafvande sa »finner nödigt», men detta kan ju med fog framkalla misstanke om godtycklighet. — I det 4:e momentet

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

äter, hvaremot herr statsrådet och chefen för finansdepartementet sade sig väntat, att jag snarare skulle gjort anmärkning, så afses der uttryckligen »svårare afvikelse från denna lag eller reglemente» — således ett preciseradt olagligt förfarande — och der kan då visserligen Konungens befallningshafvandes inskridande vara väl motiveradt.

Jag återtager emellertid härmed mitt yrkande om återremiss och hoppas, att kammaren måtte nu genom ett definitivt beslut gifva mig rätt i min anhållan om uteslutande af anmärkta orden i 3:e momentet.

Herr Elowson: Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet uttalade den åsigten, att man borde hysa förtroende för Konungens befallningshafvande. För min del hyser jag ett sådant förtroende; men jag anser å andra sidan, att man äfven bör hysa förtroende för sparbanksstyrelserna, ty om man icke gör detta, så är det icke heller synnerligen mycket värdt att vi sitta här och lagstiitta för dem. Jag är af den åsigt, att de bestämmelser, som äro här föreslagna, förutsätta såsom sin grund en allt för stor missstro mot sparbanksstyrelserna. För min del vill jag ej vara med om något sådant. Jag anhåller därför, att sista momentet i tredje stycket måtte få afslutas med orden: *fullgöra hvad dem enligt lag och reglemente åligger* och att man der sätter punkt, så att de sista raderna från och med ordet »*äfvensom*» till och med ordet »*åtgärd*» utgå.

Herr Lasse Jönsson: Jag instämmer med herr Alexanderson, men jag skulle gerna vilja hafva ännu mera struket i denna paragraf. Här återfinna vi nemligen en bestämmelse, hvilken 1886 års Riksdag på det bestämdaste motsatte sig, nemligen att Konungens befallningshafvande skulle ega rätt att för de erforderliga undersökningarna äfven utse ombud, som egde rätt att för sådant uppdrag »erhålla arfvode af allmänna medel efter de grunder, Konungen stadgar». Herrarne må besinna hvad det skulle komma att kosta statsverket att nödgas aföna sådana ombud, då dessa revisioner i vissa större sparbanker kunna räcka 3 å 4 veckor. Det förslag af enahanda beskaffenhet, som förelåg vid 1886 års riksdag, mötte också der det bestämdaste motstånd, i ty att detsamma då afslogs i denna kammare med 111 röster mot 67.

Nu skola vi underkasta oss det egendomliga förhållandet, att sparbankernas principaler icke skola få utse alla revisorerna, utan skola äfven sådana väljas af Konungens befallningshafvande. Detta tillägg är väl af den mest graverande beskaffenhet. Då det emellertid nu är så sent, och kammaren är så otålig, att jag icke kan hafva att påräkna något understöd för ett yrkande om afslag å denna punkt, skall jag inskränka mig till att yrka bifall till herr Alexandersons förslag.

Jag skulle också gerna vilja hafva bort den sista punkten i denna paragraf, men jag skall icke heller i den delen göra något yrkande, då jag vet att jag dermed ingenting kan uträtta. Men jag kan icke annat än beklaga alla dem, som måste underkasta sig detta stadgande. Herr finansministern sade, att vi böra hafva förtroende till myndigheterna, men jag vågar dock hysa den åsigten att vi i detta vårt förtroende icke böra gå så långt, att vi helt och hållet ställa oss under myndigheternas förmynderskap, ty skulle dessa myndigheters åtgörande

granskas så noga, och deras fel frambållas så, som komiten gjort med sparbanksstyrelserna, tror jag att äfven der på något ställe skulle kunna upptäckas vissa oregelbundenheter. Jag har visserligen aktning och förtroende för myndigheterna, men lagom i allt.

*Rör-förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.*

(Forts.)

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Jag ber att få erinra kammaren om en sak af vigt. Med afseende på de enskilda bankerna har Kongl. Maj:t enligt nu gällande bestämmelser att utöfva en långt strängare kontroll än den, som här blifvit föreslagen för sparbankerna. I fråga om de förra finnes kronans ombud både vid revision och inspektion för att tillse, det hvarken bankernas intresser eller allmänheten komma att lida någon förlust. Dessutom bör man komma i häg, att de enskilda bankerna kontrolleras ytterligare derigenom, att dessa bankers intresser, hvilkas vinst väsentligen är beroende af det sätt, hvarpå bankens rörelse bedrifves, måste vara angelägna att sjelfva noga följa och öfvervaka bankens verksamhet. Med sparbankerna är det deremot ett helt annat förhållande. I fråga om dessa äro insättarne eller den stora allmänheten icke i tillfälle att utöfva en sådan kontroll, utan der är det lagstiftarens skyldighet att tillse, det alla dessa små insättares intressen blifva på bästa sätt tillgodosedda.

Detta är skälet, hvarför man ansett, att sparbankerna icke böra hafva sämre, utan snarare strängare kontroll än de enskilda bankerna.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad. Sedan herr talmannen gifvit propositioner å hvar ett af de yrkanden, som derunder framstälts, återtogs yrkandet på återremiss af paragrafen; hvarefter herr talmannen å nyo till proposition upptog de återstående yrkandena, nemligen *dels* godkännande af paragrafen oförändrad och *dels* godkännande af densamma med den af herrar Elowson och Alexanderson föreslagna förändring; och förklarade herr talmannen sig anse det förra yrkandet hafva flertalets mening för sig. Votering blef emellertid begärd och försiggick enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren antager i oförändradt skick lagskottets förslag till lydelse af 21 § i förevarande lagförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt utskottets förslag till paragrafens lydelse med den af herrar Alexanderson och Elowson föreslagna förändring.

Voteringen utföll med 97 ja mot 66 nej; varande alltså paragrafen godkänd oförändrad.

Rör. förslag till
lag angående
sparbanker
m. m.
(Forts.)

§ 22.

Godkändes.

§ 23 hade följande lydelse:

Beträffande den, till hvars förmån insättning i sparbank första gången verkställes, skall uppgift dervid lemnas å namn, *hemvist och lefnadsyrke samt, der sådant kan ske, födelseår, månad och dag.*

Göres insättningen för minderåriga, böra, om så kan ske, äfven föräldrarnes namn uppgifvas.

Önskar den, som till förmån för annan insätter medel, att dessa icke må kunna förr än efter viss tid uppsägas till återbetalning, skall han derom göra förbehåll, då insättning första gången verkställes. Vill han vid den insättning göra annat förbehåll i afseende å medlens utbetalning, ankommer det på pröfning af sparbankens styrelse, huruvida medlen må med det förbehåll mottagas.

Herr Falk begärde ordet och yttrade: Då nu herrar Bülow och Jonson i Fröstorp dekreterat, att här icke vore värdt att försöka göra några ändringar, utan att förslaget oförändradt skall antagas, så torde det vara lönlöst, ja, kanske till och med oartigt att göra något yrkande i den vägen. Dessa herrar få dock ursäkta, att jag anser det vara min pligt att åtminstone göra ett försök.

Den nu föredragna paragrafen hör till de af mig åberopade detaljbestämmelserna, hvaraf förslaget innehåller några, som enligt mitt förmenande absolut fordra ändring. På två ställen i paragrafen förekommer uttrycket: »der sådant kan ske». Man kan verkligen hysa tvifvel om nyttan af ett sådant stadgande, som göres beroende af detta vilkor: »der sådant kan ske», ty den ene kan tycka så och den andre så, hvaraf följden blir, att föreskriften i denna del åtminstone icke kommer att efterlefas.

Paragrafen upptager föreskrifter rörande insättning af medel under förbehåll, men då densamma derjemte stadgar, att det skall ankomma på pröfning af vederbörande sparbanks styrelse, huruvida medlen må mottagas eller icke, så synes mig äfven denna del af paragrafen vara minst sagdt öfverflödig.

Herr talman! På grund af hvad jag nu anfört tager jag mig friheten yrka, att hela § 23 måtte utgå och ersättas med ett stadgande i § 30 rörande de bestämmelser, som skola intagas i hvarje sparbanks reglemente, af följande lydelse: *vilkoren för insättning och uttagning af medel på motbok.*

Herr Wester anförde: Jag tillåter mig yrka bifall till den nu föredragna paragrafen oförändrad.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet friherre von Essen: Jag vill säga, att det yrkande, som framställdes af herr Falk, icke synes mig vara af någon synnerlig vigt. De bestämmelser, som stadgas i denna samt några andra paragrafer, kunde ju lika väl intagas i det

reglemente för sparbanken, hvilket skall af Konungens befallningshafvande stadfästas. Men då Första Kammaren redan antagit dessa paragrafer och då det i hufvudsak icke kan vara något att mot dem invända, synes det mig lämpligast att låta ifrågavarande bestämmelser kvarstå i lagen. Jag tycker också, att de skäl, som herr Falk anförde för dessa bestämmelsers flyttande till reglementet, voro så svaga, att man icke därför nu bör sönderrifva hela lagen.

Rör. förslag till lag angående sparbanker m. m.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter det herr talmannen gifvit propositioner på de olika yrkandena, godkändes paragrafen oförändrad.

§ 24.

Godkändes.

§ 25 var så lydande:

Den, som vill uppsäga eller lyfta för hans räkning i sparbank innestående medel, skall i sparbanken uppvisa sin motbok och, derest han icke är personligen känd, styrka sin behörighet genom meddelande af sådana uppgifter, som här ofvan i 23 § omförmälas. Finnas dessa uppgifter öfverensstämma med dem, som vid första insättningen lemnats, och förekommer ej anledning betvifla, att personen är den han uppgifver sig vara, må uppsägningen gälla och utbetalningen verkställas.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Falk: Då denna paragraf, såsom synes, står i sammanhang med § 23, ber jag få yrka, att hela § 25 måtte ur lagen utgå samt ersättas med det af mig vid § 23 föreslagna tillägg till § 30 rörande sättet för insättning och uttagning af sparbanksmedel.

Herr Wester: Jag tillåter mig yrka bifall till den föreliggande paragrafen.

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes.

§§ 26—28.

Godkändes.

§ 29 hade följande lydelse:

Har motbok förkommit, bör den, som förlorat motboken, sådant hos sparbankens styrelse ofördröjligen anmäla och dervid uppgifva tid och omständigheter, under hvilka förlusten timat. Styrelsen skall då genom kungörelse, hvilken på bekostnad af den, som förlorat motboken, införes en gång i allmänna tidningarna och tre gånger i tidning, som i orten utkommer, efterlysa motboken. Derest denna icke inom sex månader, efter det sådan efterlysning sista gången egt rum, tillrätta-

Rör. förslag till kommit, är den, för hvars räkning efterlysning skett, berättigad att lag angående mot qvitto utbekomma hela sitt tillgodohafvande; och eger efter med- sparbanker lens utbetalning motboken icke gällande kraft mot sparbanken. m. m.

(Forts.)

I fråga härom anförde:

Herr Falk: Denna paragraf handlar också om motbok. Det är rent af förvånande att se, huru långt begäret att reglementera understundom kan gå. Här står t. ex., att den, som förlorat motbok, skall ofördröjligen anmäla detta hos sparbankens styrelse samt dervid »uppgifva tid och omständigheter, under hvilka förlusten timat». Min erfarenhet af sparbanksförhållanden är den, att i 99 fall af 100, för att icke säga 999 fall af 1,000, kunna vederbörande motboksegare alls icke förklara huru motboken kommit bort. Skall man då säga till en motboksegare: »då ni icke kan uppfylla lagens bestämmelser, kan jag icke göra något åt saken; ni måste skaffa reda på huru och när boken förkommit».

Så heter här vidare, att man skall kungöra i allmänna tidningarna att motboken förkommit. Jag undrar huru många af dem, som sätta in medel i sockensparbanker, läsa post- och inrikes tidningar. Detta är visserligen en mycket intressant lektyr, men jag betvivlar dock, att det för dessa motboksegare kan medföra den ringaste nytta, om deri annonseras efter en förkommen motbok. För dessa vore det mycket lämpligare, om det vore stadgadt, att kungörelse om förlusten skall uppläsas i socknens kyrka, eller till och med kringliggande kyrkor, om sparbanken har ett vidsträcktare verksamhetsområde. Men det hela visar huru det går, när man skall lagstifta om detaljsaker, hvarom man icke eger någon praktisk kännedom.

Jag yrkar rent afslag på denna paragraf.

Herr Ola Bosson Olsson: För min del vill jag bestrida rättigheten af åtminstone vissa delar af den siste talarens yttrande.

Han sade först och främst, att det är högst sällsynt, att den, som förlorat motbok, kan uppgifva tid och omständigheter, under hvilka förlusten timat. Men jag vill påstå, att i de flesta fall kan en dylik upplysning lemnas. Boken kan hafva förkommit vid en eldsvåda eller blifvit stulen samtidigt med andra lösören eller förlorats på många andra sätt, som kunna närmare uppgifvas för sparbanksstyrelsen.

Hvad beträffar att kungörelse om förlusten skulle införas i tidningarna, är detta ett stadgande, som redan finnes i de flesta, om icke alla skånska sparbankers reglementen, och det vore väl då märkvärdigt, om *det* icke lämpligen kan intagas i denna lag, som redan är i allmänt bruk.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt propositioner af herr talmannen gifvits å de olika yrkandena, godkändes paragrafen.

§§ 30—34.

Godkändes.

Utskottet hade vidare föreslagit följande *öfvergångsstadgande* för *Rör. förslag till lag angående sparbanker* det ifrågavarande lagförslaget trädande i kraft:

Denna lag träder i kraft med ingången af år 1893 och skall ega tillämpning jemväl å redan befintlig inrättning, hvilken drifver sådan rörelse, som i 1 § sägs; dock att sådan sparbanksinrättning icke är pliktig att fullgöra föreskriften i 3 § om skyldighet att söka stadfästelse å ett i öfverensstämmelse med lagen upprättadt reglemente förr än ett år eller föreskriften i 13 § om redovisning i vissa värdehandlingar af en tiondedel af insättarnes behållning förr än *tio* år efter lagens trädande i kraft. I öfrigt må denna lag icke verka inskränkning i rätt, som enligt äldre reglemente eller eljest gjordt förbehåll kan tillkomma stiftare af redan befintlig sparbanksinrättning eller andra att återbekomma tillskjuten fond eller att derå njuta ränta; likasom sådan sparbanksinrättning, så framt dess reglemente ej annorlunda stadgar, icke är skyldig att bereda sig grundfond; skolandet densamma ställas under utredning, då enligt upprättadt bokslut brist i insättarnes behållning uppstått.

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Falk: På skäl, som jag anförde på förmiddagen, ber jag, herr talman, att få framställa det yrkandet, att, med afslag å utskottets hemställan, Kongl. Maj:ts förslag godkännes.

Herr Wester: Jag skall deremot anhålla om bifall till den formulering af öfvergångsstadgandet, som af utskottet blifvit föreslagen.

Vidare anfördes icke. Hvad utskottet i förevarande afseende hemställt bifölls.

Ingressen och *rubriken* till lagförslaget godkändes sådana de af utskottet föreslagits.

Härefter företogs till afgörande det af Kongl. Maj:t framlagda och af lagutskottet tillstyrkta förslaget till

Lag angående tillsyn å vissa s. k. folkbanker och med folkbanker jemförliga penningeinträttningar.

§§ 1 och 2.

Godkändes.

Efter föredragning vidare af § 3 begärdes ordet af

Herr Larsson i Mörtlösa, som yttrade: Jag tillåter mig hemställa, att paragraferna ej må uppläsas, utan endast numren å paragraferna nämnas.

Den sålunda gjorda hemställan afslogs af kammaren.

Den föredragna 3 § blef härefter godkänd.

Vidare föredrogos, hvar efter annan, och godkändes §§ 4 och 5.

Det af utskottet föreslagna *öfvergångsstadgandet* äfvensom *rubriken* till ifrågavarande lagförslag godkändes jemväl.

§ 2.

Ang. utvidgning af allmän åklagares åtalsrätt i vissa fall.

Till kammarens afgörande förelåg vidare lagutskottets memorial n:o 49, i anledning af kamrarnes återremiss af utskottets i andra punkten af dess utlåtande n:o 20 öfver väckta motioner om ändringar i strafflagen den 16 februari 1864 gjorda hemställan beträffande 15 kap. 24 § samma lag.

I anledning af en utaf herr *Jan Eliasson* i Skuttungeby inom Andra Kammaren väckt motion om ändring i 15 kap. strafflagen hemstälde utskottet i andra punkten af sitt utlåtande n:o 20, bland annat, hvarom icke vidare är fråga, att Riksdagen ville för sin del besluta, att 15 kap. 24 § strafflagen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

15 kap. 24 §. Brott, som i 23 § sägs, må ej åtalas af annan än målsegande.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hade dess berörda hemställan blifvit af båda kamrarne till utskottet återförvisad.

Med anledning häraf hemstälde utskottet i nu föreliggande memorial,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke allmän åklagare må berättigas att å tjenstens vägnar tala å sådana under 15 kap. 22 § strafflagen hänförliga förbrytelser, som afse att genom våld eller hot hindra annan från fortsättande af lofligt arbete, som han sig åtagit, samt derefter för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelse i ämnet.

Reservationer mot denna utskottets hemställan hade anmälts af herr *Lilienberg*, som ansett utskottet böra afstyrka bifall till motionen, samt af herr *Mankell*.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Holm: Då denna fråga den 15 sistlidne mars här i kammaren förevar till behandling och då blef återförvisad till lagutskottet, kom mitt namn af något misstag att stå i protokollet, såsom att jag skulle hafva instämt med herr Hedin i hans anförande. Denna missuppfattning ber jag nu att få påvisa, allra helst som herr Hedins åsigt i denna fråga ej öfverensstämma med mina. — Vidare, herr talman, vill jag, för att bevisa detta, hafva till dagens protokoll an-

teknadt, att jag kommer att rösta för bifall till lagutskottets förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t, under förhoppning att Kongl. Maj:t egnar denna fråga all uppmärksamhet, så att en lagförändring i det syfte, som herr Elia-son i sin motion föreslagit, måtte vinnas och, som jag antager, kunna bidra till samhällsfredens bevarande.

Ang. utvidgning af allmän åklagares åtalsrätt i vissa fall.
(Forts.)

Herr Mankell: Herr talman, mine herrar! Jag har reserverat mig mot föreliggande lagutskottsbetänkande, emedan jag sett mig för-anlåten att äfven denna gång yrka afslag på detsamma, och detta utaf hufvudsakligen samma båda skäl, som förra gången frågan här var före.

Äfven denna gång måste jag anse, att lagutskottet öfverskridit sin befogenhet och begått en grundlagsvidrig handling, då detsamma, fastän i saknad af motionsrätt, dock tillstyrkt en hemställan, som enligt min åsigt blott kunde förordas under förutsättning af tillstyrkande af motionärens ursprungliga förslag.

Emellertid har lagutskottet, förmodligen af brist på bättre skäl, ansett sig böra försvara sig mot en beskyllning, som mig vederligen ingen mot detsamma rigtat. Det säger nemligen på midten af sid. 3: »Deremot kan utskottet icke erkänna befogenheten af den anmärkning, som vid ärendets behandling i Andra Kammaren af flera talare rigtades mot utskottets förslag, nemligen att motionären icke ens i afseende å *det* slags frihetsbrott, som utgjorde föremål för hans framställning, skulle ifrågasatt en utsträckning af åtalsrätten.» — Nej, herr talman, detta har ingen påstått! Men man har påstått att, när utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka motionärens förslag, också dess rätt och befogenhet att nu framlägga ifrågavarande skrifvelseförslag upphört. Att så varit förhållandet, framgår alldeles tydligt utaf ordalagen i motionärens ursprungliga motion uti andra punkten, hvilka återfinnas öfverst på sid. 2. Motionären säger der: »att, om denna framställning vinner bifall, den ifrågasatta bestämmelsen intages under § 24 och de nuvarande 24 och 25 §§ förändras till §§ 25 och 26» o. s. v., på hvilket tillägg utskottet egentligen grundat sin framställning om utvidgande af åtalsrätten.

Enligt min åsigt skulle således denna kammare, om den skänkte sitt bifall till utskottets förslag, göra sig delaktig i en grundlagsvidrig handling, hvilket jag för min del icke kan tillråda. Men äfven om detta icke vore fallet, så måste jag dock anse lagutskottets hemställan i och för sig olämplig. Den är obehöflig, emedan, såsom jag förra gången hade tillfälle att anföra, § 22 i kap. 15 strafflagen innehåller alla de bestämmelser, som kunna beskydda strejkbrytare eller dem, som icke vilja underkasta sig strejk, och den skulle dessutom innehålla betänkliga och farliga inskränkningar i arbetarnes frihet och sjelfbestämningsrätt, hvilka komme att förorsaka mycket missnöje.

I öfrigt åberopande mig på de skäl och grunder, jag anført under frågans föregående behandling, ber jag, herr talman, att få yrka afslag å lagutskottets förevarande betänkande.

Herr greve Hamilton: Herr talman, mine herrar! Jag skall icke inlåta mig på spørsmålet, huruvida utskottet haft befogenhet att

Ang. utvidg-
ning af allmän-
åklagares
ätalsrätt i
vissa fall.
(Forts.)

framlägga ett sådant förslag som det nu föreliggande, utan vill blott hålla mig till frågans sakliga sida.

Lagutskottets nu föreliggande förslag är ju obestriddigen bättre än det, som sist framlades, då utskottet, utan att någon motion derom framstälts, ville lägga *alla* de under § 22 i strafflagens kap. 15 hänförliga förbrytelser utan åtskilnad under allmänt åtal. Vid frågans sista behandling tillät jag mig emellertid att framställa åtskilliga andra betänkligheter mot förslaget, hvilka icke blifvit häfda utaf hvad lagutskottet nu föreslagit. Jag tillät mig då bland annat framhålla, och jag ber ännu en gång att få betona, att det mål, som lagutskottet med sitt förslag åsyftar, faktiskt icke dermed kan vinnas. Den öfverklagade svårigheten, att arbetarne af fruktan icke våga uppträda som målsegrande och angifvare, qvarstår oförminskad, äfven om man gör den ändring i lagen, som här ifrågasättes. Nu får jag kanske liksom sist af en ärad ledamot af utskottet till svar, att detta gäller en annan fråga, frågan om bevisningen. Men om det är fråga om bevisningen, eller om det sätt, på hvilket sjelfva åtalet skall börja, så lärer väl svårigheten att få den brottslige straffad vara densamma. Man kan här icke åstadkomma något åtal, om man icke får någon person, som förklarar att han blifvit förfördelad.

Det är vidare, såsom jag äfven förra gången tillät mig framhålla, ur många synpunkter allt annat än välbetänkt att på våra allmänna åklagare lägga denna ytterst grannliga och svåra uppgift. Lagutskottet har visserligen nu formulerat sin hemställan till Kongl. Maj:t så, att åklagare »må berättigas» att anställa åtal. Men rätt och pligt sammanfalla här. Är åklagaren berättigad, så är han förpliktigad att anställa åtal. Man bör ej på detta sätt skjuta in allmänna åklagaren mellan arbetsgifvaren och arbetaren.

På grund häraf och då jag derjemte är fullkomligt öfvertygad, att ingenting vinnes med den kraftåtgärd, man här tror sig vidtaga, kan jag icke annat än yrka afslag å utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Aulin* och *G. Ericsson* från Stockholm.

Herr Lilienberg anförde: Jag skall be att få tillkännagifva, att jag i denna fråga står på samma standpunkt, som jag gjorde, då frågan förra gången förelåg hos kammaren.

Hvad beträffar den befogenhet, som utskottet haft att göra den framställning hos kammaren, som nu föreligger, delar jag de betänkligheter, den förste talaren här yttrade. Nog är det stäldt på skrufvar med utskottets befogenhet. Jag skall emellertid icke fästa mig vid detta, utan vid sjelfva saken, och jag får då säga, att jag i allt instämmer med hvad talaren på stockholmsbänken, herr greve Hamilton, nyss yttrade. Jag anser fortfarande, att det är betänkligt att mellan arbetsgifvare och arbetare ställa allmänna åklagaren. Om man tänker sig, att en strejk utbryter och några arbetare tvinga andra med våld eller hot att icke återgå till arbetet, men det sedermera blir fråga om att reducera förhållandena till det gamla samt om uppgörelse med arbetsgifvarne, och allting är på väg att göras godt och väl igen, då kommer allmänna åklagaren, utan att någon angifvit detta förhållande

emellan arbetarne, och blandar sig i saken samt stämmer dem, som gjort sig skyldiga till våld och hot, såsom lagbrytare. Det hjälper då icke, att de å ömse sidor förklara, att de glömt saken och icke vilja föra någon talan. Allmänna åklagaren är ändå befogad att å tjenstens vägnar föra talan utan angifvelse af målsegaren. Jag ber att få fästa uppmärksamheten äfven på detta, och tror för öfrigt, att den formulering, som utskottet använt, är mindre lycklig. Utskottet säger: »att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke allmän åklagare må berättigas att å tjenstens vägnar tala å sådana under 15 kap. 22 § strafflagen hänförliga förbrytelser, som afse att genom våld eller hot hindra annan från fortsättande af lofligt arbete, som han sig åtagit». Ja, dertill är allmänna åklagaren redan nu berättigad. Han är berättigad att å tjenstens vägnar åtala sådana förbrytelser, men endast efter angifvelse af målsegaren. Det borde hafva hetat, att sådana brott höra under allmänt åtal, eller också att allmänna åklagaren vore berättigad att föra talan, utan angifvelse af målsegare. Det är de båda termer, som strafflagen begagnar i dylika fall som detta. Här är således en oegentlighet i redaktionen, som icke torde böra förekomma i en skrifvelse, som kommer ifrån Riksdagen.

Ang. utvidgning af allmän åklagares åtalsrätt i vissa fall.

(Forts.)

På de skäl jag sålunda anfört, anhåller jag om afslag å utskottets emställan.

Herr *Norman* instämde häruti.

Herr *Bülow* yttrade: Herr talman! Jag tror icke på några stora faror i vår tids arbetarerörelser. Visserligen händer det någon gång, att nöden förvildar, men i sådana fall torde man icke få döma så hårdt, att man anser sig böra lösa arbetarefrågan med hårda lagar efter *Bismarcks* system i Tyskland. Det torde icke vara lyckligt, och det har också visat sig, att med dessa lagar, som *Bismarck* åstadkom i Tyskland, stod Tyskland på gränsen af en revolution. När den nuvarande kejsaren kom på tronen, sökte han att förhandla med arbetarne i de stora arbetarefrågorna. Redan detta gjorde ett godt intryck på massorna, och stämningen i Tyskland är nu helt annorlunda än under *Bismarcks* dagar.

Här behandlades nyligen herr *Beckmans* motion, som gick derpå ut, att man i arbetarerörelsen skulle få in ett försonligt element, nemligen förliknings- och skiljenämnder. Detta afslogs af denna kammare, som nu i stället för det försonliga elementet vill ha in länsmannen. Jag undrar, mine herrar, om I lösen edra svårigheter på detta sätt. Att införa två års straffarbete torde icke heller vara att lösa frågan. Jag inser mycket väl de svårigheter, som I hafven, men jag inser också de svårigheter, som I kommen att möta, och att det blir ganska besvärligt för eder att lösa denna fråga, om äfven befolkningen på landet vaknar till medvetande, såsom befolkningen i städerna vaknat. Gör er befolkning detta, och den tiden kommer nog, och I mot denna befolkning använda strafflagar och länsman, då, tro mig, blir det icke lätt att lösa arbetarefrågan på landet. Jag tror, att der lika väl som i städerna är det bäst att gå till väga på ett *humant* sätt, ty detta är

Ang. utvidg-
ning af allmän-
åklagares
åtalrätt i
vissa fall.
(Forts.)

det enda sätt, hvarpå arbetarefrågan kan lösas. För att uppfylla arbetarnes anspråk fordras andra medel än länsman och straffarbete. Jag yrkar afslag å utskottets hemställan.

Herrar *Wavrinsky* och *Fr. Berg* förenade sig med herr Bülow.

Herr Hedlund: På samma gång jag instämmer i hvad den föregående talaren yttrade i denna sak, ber jag få påminna derom, att förra året i denna kammare motion väcktes om aflysande af fattigauctioner. Denna motion afslogs af kammaren, därför att ingen utredning förelåg, huruvida sådana fattigauctioner utaf det kända, upprörande slaget verkligen förekommo i nämnvärd grad. Detta var orsaken, hvarför motionen föll.

På samma sätt vågar jag här påstå, att intet konstateradt fall föreligger, der det visat sig, att icke bestående lag varit tillräcklig hos oss att åtkomma och straffa förbrytelser på det område, hvarom här är fråga. Liksom kammaren förra året afslog den nämnda motionen af den anledning, jag nyss påvisade, anser jag, att kammaren också nu bör afslå det af utskottet framlagda förslaget af precis samma anledning som då, eller att man icke känner, att i nämnvärd grad förekommit sådana fall, som visa, att en sådan lagförändring skulle vara nödig.

På grund häraf och på grund af förut anförda skäl skall jag för min del be att få yrka afslag å utskottets framställning.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman, mine herrar! Jag skall till en början gifva motionären rätt deruti, att strejkerna så störande inverka på samhällslugnet, att de påkalla statsmagternas uppmärksamhet och en ändring i lagstiftningen, såsom motionären uttrycker sig i sin motion. Jag måste dock beklaga, att, så vidt jag kan finna, den ärade motionären i detta fall låtit ett godt tillfälle gå sig ur händerna, då han försummade att biträda den af herr Beckman väckta och af kammarens första tillfälliga utskott tillstyrkta motionen angående upprättande af skiljenämnder mellan arbetare och arbetsgifvare; ty jag tror verkligen, att detta varit rätta sättet att ingripa för lagstiftaren. Jag vill dock erkänna, att om detta motionärens förslag blefve lag, komme det nog att fylla en lucka, som finnes i vår nuvarande lagstiftning; ty med den lydelse, som 15 kap. strafflagen nu har, måste arbetaren själf bedöma, huruvida något ofog, något hot eller något våld är begånget mot honom, eller med andra ord, arbetaren måste själf tänka. Men nu vill den filantropiske motionären lyfta denna börda från honom och öfverföra den till allmänna åklagaren. Jag tror nog, att för en del åklagare detta skall bli ett kärt besvär; men för andra tror jag man kan förutse, att detta åliggande blir besvärligt. Jag kan icke undgå att frukta, att en del åklagare skola bli utsatta för ett eller annat slags tryck från arbetsgifvare för att söka få fram ett brott, der något verkligt brott icke finnes.

Jag skall därför taga mig friheten att yrka afslag å föreliggande förslag, och jag gör det dels af de skäl, jag nu anført, dels ock på grund af hvad förut blifvit anfördt i denna fråga, och särskildt också

derför, att jag tror, att om detta blefve lag, så skulle det komma att betraktas blott såsom ett ytterligare anfall mot de orepresenterade.

Ang. utvidgning af allmän ålagares åtalsrätt i vissa fall.
(Forts.)

Herrar *Fjällbäck* och *Hahn* instämde häruti.

Herr Wester: Då tiden har så långt framskridit, skall jag icke till genmäle upptaga, hvad den förste talaren sade i afseende på lagutskottets befogenhet. Jag tillåter mig endast påstå, att lagutskottet efter mitt förmenande icke öfverskridit sin lagliga rätt, då det framställt det föreliggande förslaget.

Då frågan här förra gången var före i kammaren, utkämpades striden derom, huruvida det brott, som här är i fråga, skulle ställas under allmänt åtal eller icke, och det framställdes då en anmärkning derom, att lagutskottet hade uti sin formulering af lagförslaget gått öfver sin befogenhet så till vida, att det hade föreslagit att ställa under allmänt åtal icke endast detta brott af hot eller våld vid strejker, utan *alla* de brott, som innefattas uti 22 §, 15 kap. strafflagen. Frågan återremmitterades med 135 röster mot 79, och jag kan icke fatta denna återremiss annorlunda, än att de, som röstade därför, ville ha detta brott under allmänt åtal. Lagutskottet har vid framställande af förvarande skrifvelseförslag handlat i full öfverensstämmelse med kammarens fattade beslut och med hvad man då kunde antaga vara kammarens åsigt, och enär jag icke kan föreställa mig, att åsigtarna sedan dess förändrats, tillåter jag mig yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Hedin: Herr talman! I afseende på den formella sidan af saken angående lagutskottets befogenhet skall jag, i motsats till den föregående talaren, icke inskränka mig till att framställa ett påstående, utan jag skall äfven för detta påstående anföra ett skäl, som åtminstone i lagutskottets ledamöters ögon borde vara afgörande. Utaf lagutskottets första uttalande i denna fråga framgår, att lagutskottet enligt eget erkännande hade till utgångspunkt för det då framlagda förslaget icke ett förslag, ett yrkande, framställt af motionären, utan någonting, som motionären uti sin motion, d. v. s. i motiveringen, hade »*antyd*». Detta torde vara alldeles tillräckligt för att afgöra frågan om lagutskottets formella befogenhet i denna sak. Jag har icke något annat att anföra, än att jag naturligtvis yrkar afslag å det föreliggande förslaget.

Herr Johansson i Löfåsen: Jag begärde ordet endast i anledning af ett yttrande utaf herr Bülow, hvori han rigtade ordet direkt till oss landtmän. Jag kan försäkra herr Bülow, att vi mycket väl kunna komma till rätta med våra arbetare utan tillhjälp af hvarke länsmän eller två års straffarbete. Jag har för öfrigt icke något yrkande att göra.

Herr Jonsson i Hof: Utan att inlata mig på en dispyt derom, huruvida lagutskottet haft formell rätt att framlägga detta förslag eller ej, ber jag att endast få fästa uppmärksamheten derpå, att, om lagen skulle formuleras så som här föreslagits, torde den ovilkorligen komma

Ang. utvidg-
ning af allmän
åklagares
ätalrätt i
vissa fall.
(Forts.)

att betraktas och tolkas såsom en partisk lag, emedan här endast är fråga om våld eller hot mot person, som utträttar sitt lofliga arbete. Ty lagen kan icke på något sätt riktas mot åtgärder från arbetsgifvarens sida, utan han kan göra huru han behagar, på grund af sin sociala magt i det ifrågavarande hänseendet. Endast den omständigheten utgör för mig ett tillräckligt skäl att nu yrka afslag å utskottets betänkande. Intet kan vara mer olyckligt, än om lagstiftningen slår in på en väg, som kan visas vara ensidig och partisk samt till förfång för den ena parten och särskildt för den svagare i detta fallet. Jag ber kammaren fästa afseende å det förhållandet, att vi icke skola väcka den björn, som sofver.

Häruti instämde herrar *Eriksson* i Elgered, *Bromée*, *Anderson* i Hasselbol, *Olson* i Stensdalen, *Alexanderson* och *Johansson* från Stockholm.

Herr *Wester*: Den siste talaren gjorde den anmärkning mot det ifrågavarande förslaget, att sådant det vore affattadt, skulle det endast komma att afse våld eller hot, som användes för att hindra arbetarne från arbetet, men deremot icke afse arbetsgifvare.

Jag förstår icke hvad han härmed menar. Det står ju i utskottets hemställan, »att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke allmän åklagare må berättigas att å tjenstens vägnar tala å sådana under 15 kap. 22 § strafflagen hänförliga förbrytelser, som afse att genom våld eller hot hindra annan från fortsättande af lofligt arbete, som han sig åtagit».

Här är således alldeles icke fråga om *hvilken*, som hindrar, utan att *hvar och en*, som hindrar, kan må vara arbetare eller arbetsgifvare, skall vara underkastad detta ansvar.

Herr *Olsson* från Stockholm: Jag skall inskränka mig till att endast yrka afslag å det ifrågavarande betänkandet.

Herr *Jonsson* i Hof: Om också uttrycket »våld eller hot» är tillämpligt, när det gäller en arbetare, som vill hindra kamrater i det ifrågavarande hänseendet, så kan likväl icke *arbetsgifvaren* komma under denna kategori, ty han har fri rätt att afskeda sina arbetare, utan att detta kan komma under formen »våld eller hot».

Denna omständighet tror jag böra utgöra en tillräcklig förklaring för min åsigt i denna fråga, nämligen att, om lagen antages, måste den betraktas som ensidig.

Herr *Bülow*: Då herr *Johansson* i Lötåsen yttrat, att landtmännen nog komma till rätta med sina arbetare utan tillhjälp af lagen, så förstår jag icke, i fall detta påstående är sant, hvarför herr *Eliasson* i Skuttungeby kommit fram med denna sin motion. Skulle han måhända vara framskickad af ett annat parti, de stora fabrikssegarne? I sådant fall förstår jag heller icke, hvarför *han* skall föra deras talan, då de sjelfva äro tillräckligt representerade i denna och i Första Kammaren. Då herr *Johansson* emellertid yttrat sig förtrytsamt mot mig i denna

fråga, skall jag be att få fästa uppmärksamheten derpå, att jag icke yttrat annat, än att landtmännen borde införa ett försonligt element i arbetarefrågan, och att man icke skulle lösa den frågan endast med tillhjälp af länsmän och fängelse. Kunnat landtmännen reda sig denna hjälp förutan, behöfde de väl icke yrka på införande af en dylik skamlig lag, som här föreslagits, för det ifrågavarande fallet.

Ang. utvidgning af allmän åklagares åtalsrätt i vissa fall.
(Forts.)

Härmed var öfverläggningen i detta ämne slutad. I enlighet med de yrkande, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den senare propositionen. Votering blef begärd. I följd häraf skedde nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som afslår lagutskottets hemställan i memorialet n:o 49, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, är nämnda hemställan af kammaren bifallen.

Omröstningen visade 65 ja men 99 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

Emot kammarens sålunda fattade beslut anmäldes reservation af herrar *Fr. Berg, Linder, Hammarlund, Wavrinsky, Olsson* från Stockholm, *Höjer* och *Hahn*.

§ 3.

Föredrogs och bifölls lagutskottets memorial n:o 50, i anledning af kamrarnes återremiss af utskottets utlåtande n:o 12 öfver väckta motioner om ändrad lagstiftning i fråga om skydd för hemdjur mot skada af hundskap.

§ 4.

Likaledes bifölls Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts här- efter föredragna utlåtande n:o 21, i anledning af herr C. J. Jakobsons motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förtydligande af gällande bestämmelse rörande rätt till uppbördsprovision vid in- drifning af kommunalutskylder och prestlönedel.

§ 5.

I ordningen förekom härnäst konstitutionsutskottets utlåtande, n:o 15, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 66 och 72 regerings-

formen samt §§ 71, 72 och 73 riksdagsordningen äfvensom motion om ändrad lydelse af § 71 riksdagsordningen.

Ang. ändring i §§ 66 och 72 regeringsformen samt §§ 71, 72 och 73 riksdagsordningen.

Punkten 1.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 189, hade herr *M. Andersson* i Stigen hemställt,

att Riksdagen måtte till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga ett i motionen framlagdt förslag till ändring af §§ 66 och 72 regeringsformen samt §§ 71, 72 och 73 riksdagsordningen.

Härjemte hade herr *P. Em. Lithander* i en inom Första Kammaren väckt motion, n:o 33, föreslagit, att Riksdagen måtte antaga såsom hvilande för vidare grundlagsenlig behandling ett af honom framställt förslag till ändrad lydelse af § 71 riksdagsordningen.

Under förevarande punkt hemställde emellertid utskottet,

»att herr *Lithanders* motion äfvensom herr *Anderssons* motion, i hvad den afser ändring af §§ 66 och 72 regeringsformen samt § 71 riksdagsordningen, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föränleda».

Häremot hade i särskilda vid utlåtaudet fogade reservationer hemställts:

af herrar *Bergius, Alin* och *Gustaf Berg*:

»att Riksdagen till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga följande förslag till förändrad lydelse af §§ 71 och 73 riksdagsordningen:

§ 71.

Riksdagen skall genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera kammaren inom sig utser tjugufyra, välja fullmäktige att, enligt gällande stadgar, riksbankens och riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta. Desse fullmäktige skola i hvardera verket vara sju och utses för tiden från det de blifvit valde intill dess å tredje året derefter val af fullmäktige egt rum. Valen ske medelst slutna sedlar.

Har fullmäktig före utgången af den för honom bestämda tjänstgöringstid affidit eller af annan orsak afgått eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställles val för den tid, som för honom återstått. Afgående fullmäktig kan återväljas.

Fullmäktige välja årligen bland sig ordförande och vice ordförande; egande den, som bland fullmäktige förer ordet, afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.

§ 73.

På lika sätt, som fullmäktige och revisorer enligt föregående två paragrafer utses, tillsättas årligen jemväl suppleanter, att, vid inträffande

förfall för dem, träda i deras ställen, nemligen för fullmäktige i riks-*Ang. ändring i*
banken tre, för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes tre och för *§§ 66 och 72*
revisorerna sex»;
regeringsfor-
men samt §

samt af herrar *Johnsson* i Bollnäs och *Wikstén*, som ansett, att
utskottet med anledning af motionerna äfven bort hemställa,

»att Riksdagen måtte antaga nedanstående förslag till ändrad
lydelse af § 71 riksdagsordningen att hvila till vidare grundlagsenlig
behandling:

71, 72 och 73
riksdagsord-
ningen.
(Forts.)

Riksdagsordningen.

§ 71.

1. Riksdagen skall genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera kammaren inom sig utser tjugufyra, välja fullmäktige att, jemlikt regeringsformen, riksbankens och riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta.

2. Fullmäktige skola i hvardera verket vara sju, bland hvilka en skall vara ordförande. Af de öfriga sex skola två årligen afgå, men kunna återväljas; och bestämmes genom lottning den ordning, i hvilken de första gången enligt detta stadgande valde skola afgå. Fullmäktige utses för tiden från valet tills nytt val å lagtima riksdag tredje året derefter skett. Har fullmäktig före utgången af den för honom bestämda tjänstgöringstid afgått eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställes fyllnadsval för den tid, som för honom återstått.

3. Vid valen iakttages, att, då val af ordförande skall ega rum, denne utses före öfrige fullmäktige i samma verk, och att val för längre tjänstgöringstid verkställles före val för kortare sådan. Valen ske medelst slutna sedlar.

4. Fullmäktige för hvardera verket välja sjelfve bland sig vice ordförande; egande den, som bland fullmäktige förer ordet, afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma under omröstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika.»

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr *Johnsson* i Bollnäs: Det föreliggande förslaget om ändring af § 71 i riksdagsordningen är icke nytt. Redan år 1872 väcktes motion i syfte att förlänga fullmäktiges tjänstetid. Frågan drogs under Riksdagens pröfning under flera på hvarandra följande år, till dess Kongl. Maj:t år 1886 ansåg sig böra framlägga proposition om ändring af nämnda paragraf, så att fullmäktige skulle väljas för tre år med successiv afgång och återval af två fullmäktige för hvarje år. Vidare framlade Kongl. Maj:t vid 1890 års riksdag förslag till ändring af samma paragraf, men i sammanhang dermed ändring jemväl af 72 § regeringsformen. Då emellertid kammaren ansåg sig icke kunna antaga denna ändring af 72 § regeringsformen, föll förslaget äfven denna gång. Under öfverläggningen af dessa, flere gånger väckta, förslag har inom riksdagens kamrar uttalats sympatier för en ändring, likasom varningar uttalats att icke till en oviss framtid uppskjuta en reform

Ang. ändring på detta område, som skulle lända till stadga i bankens förvaltning. §§ 66 och 72 Jag blef därför för min del öfverraskad, då jag fann att utskottets majoritet nu ansåg, att någon ändring icke vore nödig. Utskottet har nemligen såsom skäl för sitt afslag a omförmälda motion yttrat, »att den erfarenhet, som vunnits under den långa tid gällande bestämmelser om val af fullmäktige varit tillämpade, har åtminstone icke gifvit vid handen, att Riksdagen vid valen af fullmäktige förfarit annat än med den största varsamhet». Jag kan gifva utskottet rätt i detta afseende. Men jag tror icke, att alla skäl för en ändring dermed äro vederlagda. Jag ber att få erinra kammaren derom, att, äfven om Riksdagen hittills sett till, att icke kontinuiteten inom riksbankens styrelse blifvit rubbad, är det likväl ingen säkerhet för att det för framtiden blir så. Och det finnes derjemte andra skäl. Man kan nemligen antaga, att personer med de förutsättningar, att de kunna komma i fråga vid val af bankofullmäktige, icke alltid skulle vara villige att mottaga ett dylikt uppdrag, då valet afser endast ett år. Att lemna sina enskilda sysselsättningar, då man riskerar att efter ett år icke blifva återvald, gör säkert mängden tveksam att mottaga val, äfven om de i öfrigt kunna vara dertill villiga; och säkerligen ha af denna anledning många krafter gått förlorade för riksbanken. Jag tror således icke, att Riksdagen har gjort allt hvad på den ankommer för att söka, om också icke förekomma, likväl mildra de periodiska skakningar, som äro oundvikliga för en dylik institution som riksbanken. Jag har därför i utskottet påyrkat, att ett förslag i den riktning, som motionärerna föreslagit, skulle framläggas. Men då jag icke vunnit understöd af majoriteten, hafva jag och herr Wikstén förenat oss om en reservation, som vi fogat vid betänkandet. Jag anser mig nu böra i korthet yrka bifall till denna reservation, under hemställan att kammaren med godkännande af det förslag till ändring af § 71 riksdagsordningen, som vi tagit oss frihet att i reservationen framlägga, måtte för vidare grundlagsenlig behandling antaga samma förslag.

Jag får därför, herr talman, yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till den af mig och herr Wikstén betänkandet vidfogade reservation.

Häruti instämde herr *Gumælius*.

Herr Thestrup yttrade: Jag för min del är af den åsigt, att det förslag, som af motionären i denna kammare framstälts, beträffande nu föredragna punkt i konstitutionsutskottets utlåtande, är lämpligt och ändamålsenligt. Utaf den meddelade utredningen beträffande de öden, som föreliggande fråga haft vid föregående riksdagar, inhemtas äfven, att så väl denna kammare som Riksdagen funnit förändringar i det afseende, hvori motionären framställt förslaget, vara af behovvet påkallade och ändamålsenliga. Såsom af den historik jag nyss åberopat framgår, framlades af Kongl. Maj:t, just med hänsyn till vigten att bevara kontinuiteten inom riksbanken, vid 1886 års riksdag förslag derom, att fullmäktige i riksbanken skulle väljas för en tid af tre år, och att med undantag af ordföranden, som skulle särskildt utses, af de sex öfrige fullmäktige två skulle hvarje år afgå. Konstitutionsutskottet erkände vid behandlingen af förslaget, att det vore viktigt att vinna

ökade garantier för bevarandet af kontinuiteten i riksbankens styrelse; men som utskottet på samma gång ansåg, att en förändring af 71 § riksdagsordningen borde anstå, till dess en samtidigt ifrågasatt ändring af banklagstiftningen i dess helhet blifvit genomförd, afstyrkte utskottet på denna grund bifall till förslaget; och blef denna hemställan af båda kamrarne bifallen. Sedan 1889 års bankkomité utarbetat sitt förslag till ny banklag, föreslog Kongl. Maj:t för den näst derefter sammanträdande eller 1890 års Riksdag, jemte annat, att riksbanksfullmäktiges antal skulle ökas till nio och utses för tre år samt att af fullmäktige ett visst antal skulle årligen afgå. Konstitutionsutskottet tillstyrkte bifall till förslaget, som också af Första Kammaren antogs hvilande till grundlagsenlig behandling, hvaremot Andra Kammaren i enlighet med den reservation, som vidfogats betänkandet, antog till hvilande ett förslag, som i hufvudsak öfverensstämde med det af Kongl. Maj:t vid 1886 års riksdag framlagda förslaget. Båda kamrarne hade således funnit en förändring af de nu gällande bestämmelserna vara af omständigheterna påkallad och önskvärd.

Derefter väcktes vid 1890 års riksdag och på samma grunder, hvarpå de föregående förslagen varit byggda, särskilda motioner derom att, jemte det banko- och riksgäldsfullmäktiges antal skulle ökas till åtta, två af dem skulle hvarje år afgå och tjänstgöringstiden för hvardera sålunda utgöra fyra år. Konstitutionsutskottet, som i öfrigt icke kunde tillstyrka motionärernas förslag om förändring af 71 § riksdagsordningen, framlade emellertid med anledning af motionerna ett förslag till grundlagsändring, som var i hufvudsak lika med det förslag i ämnet, som af Kongl. Maj:t framlades vid 1886 års riksdag. Detta förslag antogs af Första Kammaren att hvila till vidare grundlagsenlig behandling. Men Andra Kammaren förkastade det, så vidt diskussionen gifver vid handen, hufvudsakligen af två skäl, eller dels därför, att förändringen icke borde ske utan i sammanhang med en fullständig revision af banklagen, dels af det skäl, att någon br. dska icke var å färde, då ärendet i allt fall icke kunde företagas till slutlig behandling förr än vid 1894 års riksdag. Konstitutionsutskottet har nu såsom hufvudsakligt skäl för afslag anfört, att den erfarenhet, som vunnits under den långa tid, gällande bestämmelser om val af fullmäktige varit tillämplade, åtminstone icke gifvit vid handen, att Riksdagen vid valen af fullmäktige förfarit annat än med den största varsamhet, och att utskottet icke funnit anledning antaga, att ett annat förhållande skulle inträda. Ja, det kan vara sant i det afseendet, att någon mera genomgripande förändring inom fullmäktige icke under de förflutna åren egt rum. Men jag skall emellertid bedja att få erinra om det förhållande, som vi alla nogsam ihågkomma, att vid förliedet års riksdag inträffade att, då val af fullmäktige i riksbanken skulle ske, stodo båda kamrarnes elektorers skarpt mot hvarandra. Vid detta tillfälle uteslöts genom lotning en af de förutvarande bankofullmäktige, mot hvilken, för så vidt jag vet, ingen anmärkning beträffande det sätt, hvarpå han under sin långa tjänstgöringstid skött sitt bankofullmäktigskap, förekommit. En annan ledamot inträdde sålunda i hans ställe. I år stodo åter kamrarne och deras elektorers vid valet lika skarpt mot hvarandra. Följden blef, att lotten äfven denna gång

Ang. ändring i §§ 66 och 72 regeringsformen samt §§ 71, 72 och 73 riksdagsordningen.

(Forts.)

Ang. ändring i § 66 och 72
 §§ 66 och 72
 regeringsform-
 en samt §§
 71, 72 och 73
 riksdagsord-
 ningen.
 (Forts.)

fick afgöra, dervid den, som skött uppdraget sista året, i sin ordning slopades och den förutvarande ledamoten återvaldes. Jag tror, att ett sådant förhållande som detta, låt vara att det nu endast afsett en enda af fullmäktige, hvarken för de valde eller för riksbanken eller för riksgäldskontoret är lämpligt och ändamålsenligt; och under en tid, då kamrarna stå häftigare och skarpare mot hvarandra än nu och politiska slitningar af mera genomgripande art uppstå, kan det komma att inträffa, att samtliga så väl riksbanks- som riksgäldsfullmäktige ställas under lottning. Jag tror således, att en förändring i det hänseende, jag nyss antydte, är af behovet påkallad.

Atskilliga reservationer hafva anförts emot utskottets hemställan i denna punkt. Jag må bekänna, att, ehuru på grund af de skäl, som den föregående talaren utvecklat, det måhända kunde vara lämpligast just för kontinuitetens bibehållande att gå till väga på det sätt han och en annan ledamot af utskottet föreslagit; likväl och vid det förhållande, att Första Kammaren antagit en annan reservation, i hvilken på skäl, som blifvit af vederbörande reservanter framställda, föreslagits, att val af fullmäktige skall ske för en tid af tre år, får jag med åberopande i hufvudsak af de skäl, som dessa utskottsledamöter anförde, hemställa om bifall till den af herrar Bergius, Alin och Gustaf Berg i ärendet afgifna, vid betänkandet fogade reservation.

Herr Dahn: Herr talman! Mig synes att Riksdagen och framför allt denna kammare icke bör gifva sig ett mistroende-votum genom att tillkännagifva, att den icke förstär att utse fullmäktige i dessa verk. När en gång en omorganisation af riksbanken kommer i fråga, då först synes mig tiden vara inne att vidtaga sådan förändring, som här är föreslagen. För min del skulle jag då vilja gå mycket längre än dessa särskilda förslag göra. Men för närvarande tror jag, då man icke ens i utskottet kunnat enas om något förslag och då till och med i en komité, som inom utskottet tillsattes, man ej kunnat komma öfverens, utan hvarje medlem utarbetat sitt särskilda förslag, att frågan icke är färdig att afgöras af oss.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Herr Ljungman: Beträffande denna fråga skall jag bedja att i korthet få framhålla, att Första Kammaren, till hvilken herr Thestrup anslöt sig, tre år å rad hvarje år fattat alldeles olika beslut. Redan detta kan vara ett alldeles tillräckligt bevis för att frågan icke är nog mogen för afgörande; och huru tacksam jag än må vara motionärerna för att de bragt frågan å bane, hvarigenom en utredning kommit till stånd och flera förslag blifvit framlagda, tror jag dock, att det för tillfället är klokast att liksom i fjor låta frågan falla.

Herr Elowson: Då jag anmält min reservation mot det slut, hvartill utskottet kommit, beror detta derpå, att jag anser, att i och för sig, i princip, en förändring af nu gällande stadgande är behöflig. Jag hyser den åsigten, att fullmäktige så väl i riksbanken som i riksgäldskontoret borde väljas för en längre tid, exempelvis tre år, och delvis afgå. Jag anser det dock icke vara lämpligt att vidtaga sådana

anordningar, som äro föreslagna uti den reservation, hvilken blifvit afgifven af herrar Bergius, Alin och Berg, och till hvilken reservation bifall här nu yrkats. Skulle fullmäktige väljas för en längre tid, som jag anser vara önskligt, så böra också, efter mitt förmenande, icke alla på en gång afgå, utan turvis, t. ex. 2 för hvarje år, om deras tjänstgöringstid skulle bestämmas till 3 år. Emellertid är den redaktion, som nu föreligger i de afgifna reservationerna, måhända icke i alla afseenden tillfredsställande, och på grund derutaf hemställer jag, att kammaren måtte vid denna riksdag låta frågan falla, d. v. s. jag för- enar mig med dem, som rösta för bifall till utskottets hemställan.

Ang. ändring i §§ 66 och 72 regeringsformen samt §§ 71, 72 och 73 riksdagsordningen.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr tal- mannen till proposition upptagit de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 6.

Föredrogos, hvart efter annat, och biföllos statsutskottets nedan- nämnda utlåtanden:

n:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående för- säljning af viss kronan tillhörig, i hufvudstaden belägen mark, samt om beredande af nytt kasernetablissemment för lifgardet till häst m. m.;

n:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående af- söndring af jord från det Ottenby kungsladugård underlydande hemmanet Prestorp n:o 2;

n:o 65, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jord- afsöndring från indragna militiebostället Lönneberga n:o 1 i Kalmar län;

n:o 66, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jord- afsöndring från Kungsörs kungsladugård i Vestmanlands län; och

n:o 67, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efter- skänkande af kronans rätt till danaarf efter stenarbetaren Erik Andersson.

§ 7.

Efter föredragning slutligen af statsutskottets utlåtande n:o 68, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i nu gällande bestämmelser i fråga om de från marinregementet till Blekinge bataljon öfverflyttade officerares pensionsrätt, erhöi

Herr Lasse Jönsson på begäran ordet och yttrade: Som herrarne se, har utskottet föreslagit, att en del officerare, som öfverflyttats från maringementet till Blekinge bataljon, skulle erhålla pension och fyllnads- pension först efter uppnådda 53 lefnadsår. Dervid har emellertid ut- skottet kommit i en viss kollision med gällande reglemente, som före- skrifver, att för erhållande af pension efter innehafvande grad fordras

att minst 2 år hafva uppburit lön på stat i innehafvande grad. Nu är förhållandet, att utaf dessa officerare är det tvenne, som uppnått, den ene 53 och den andre 57 år, och det skulle följaktligen dröja ännu två år, innan dessa skulle komma i åtnjutande af den pension, som utskottet här afsett. Detta uppmärksammades först efteråt, och rättelse har skett vid frågans behandling i Första Kammaren. Jag tager mig därför friheten föreslå, att kammaren måtte fatta samma beslut som Första Kammaren, eller att efter orden »53 lefnadsår» införas en så lydande mening: »*men utan hänsyn till den tid, han uppburit lön på stat i innehafvande grad*», på det att kamrarne icke vid denna fråga skola komma i kollision med hvarandra.

Vidare anfördes icke. Kammaren godkände utskottets hemställan med den af herr Lasse Jönsson föreslagna ändring.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 6 a, i anledning dels af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte hufvudtiteln gjorda framställningar angående anslagen till lindring i rustnings- och roteringsbesvären samt till sjöbeväringens vapenöfningar, dels ock af Kongl. Maj:ts särskilda proposition angående förhöjning i sistnämnda anslag;

n:o 73, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens *åttonde* hufvudtitel; och

n:o 74, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af ålderdomsunderstöd åt lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor äfvensom icke ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskolor; samt

bevillningsutskottets memorial n:o 12, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga punkter af bevillningsutskottets betänkande n:o 9 angående tullbevillningen.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 9.

Herr talmannen tillkännagaf, att gemensamma omröstningar öfver de voteringspropositioner, som derförinnan kunde hafva blifvit af båda kamrarne godkända, komme att anställas nästa fredag, lördag och måndag, den 13, 14 och 16 innevarande maj.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 12,50 på natten.

In fidem
Hj. Nehrman.